

WEST-VLAANDEREN WERKT

bedrijvencentra en doorgangsgebouwen

openluchtrecreatiebeleid

zuivelstructuren

overheidssteun voor onderzoek

WES

4.1992 • 34e Jaargang • Tweemaandelijks uitgave • Verschijnt niet in juli en augustus

WES

West-Vlaanderen Werkt

Tweemaandelijks uitgave
Verschijnt niet in juli en augustus

4.1992

Nummer 152 - 34e Jaargang

**Westvlaams
Economisch
Studiebureau vzw**
Baron Ruzettelaan 33
8310 Brugge-Assebroek
Telefoon: 050/35.84.42
Telefax: 050/36.31.86
Postrekening: 000-0125243-16
BTW: 408.382.668

Abonnement 1992:
395 fr. (BTW en port
inbegrepen)
Postrekening:
000-0125243-16
WES, Baron Ruzettelaan 33,
8310 Brugge-Assebroek

Ontwerp lay-out
Johan Mahieu, Brugge
Drukkerij
Groeninghe, Kortrijk
Foto kaft
Unidia, Gent

166
Redactioneel
Bedrijfscreatie en -groei krijgen nieuwe kansen

168
P. Geldhof
Het Westvlaamse landschap als informele recreatieruimte

175
ir. J. Carmeliet
Zuivelbedrijfsstructuren voor morgen

179
V. Demets
Vlaamse overheidssteun voor industrieel onderzoek

182
Tabel: Zelfstandige Verzekeringsplichtingen, 1990

185
Kort genoteerd

189
Spektrum
In Memoriam / WOF / Interreg / VMWV / Toeristische index
mei-juni / Distributiepark ZB / Doorganggebouwen /
Bekaert Textiles / Spoorfaciliteiten ZB / Sobry /
Goederentrafiek ZB / Memoriaal Prins Karel /
European Fish Centre / P&O / Nelca / IJzer / FAB /
Toeristische index juli / Veiligheid en gezondheid in de textiel

194
Technologietransfer

198
Agenda

201
Op de leestafel

Bij naamvermelding verschijnt de bijdrage onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

Beschermkomitee
Baron P. van Outryve
d'Ydewalle,
Ere-gouverneur,
Ere-voorzitter WES
De heren H. Smislaert (†),
P. Monballyu en
H. De fauw (†),
Ere-voorzitters Raad
van Beheer WES
Prof. Dr. O. Vanneste,
Gouverneur,
Voorzitter WES
De heren G. Defreyne,
J. Durnez, G. Naeyaert,
F. Peuteman,
Mevrouw M.C. Van der
Stichele-De Jaegere,
de heer W. Vens
Leden van de
Bestendige Deputatie

Redaktiecomitee
De heren L. Bockstaele,
Baron G. Declercq,
P. Delafontaine,
P. Meurrens, J. Pattyn,
J. Theys, N. Vanhove

Redaktiesekretaris
De heer D. Sanders

**Redaktiesekretariaat en
publiciteitsvoorwaarden**
WES, Baron Ruzettelaan 33,
8310 Brugge-Assebroek

Verantwoordelijke uitgever
N. Vanhove,
Krakkestraat 3,
8200 St.-Andries (Brugge)

Bedrijfskreatie en -groei krijgen nieuwe kansen

Met de opening op 2 juli 1992 van het doorgangsgebouwencomplex te Diksmuide werd de tweede fase afgesloten van het programma van de GOM-West-Vlaanderen om een meer gediversifieerde ontvangststructuur voor bedrijven in de provincie op te bouwen. Deze diversifikatie moet toelaten het bedrijfsvriendelijk klimaat dat in West-Vlaanderen werd tot stand gebracht, beter te valoriseren tot nieuwe bedrijfsvestigingen.

Naast de ontwikkeling van bedrijventerreinen wordt de laatste jaren vooral aandacht geschonken aan een betere opvang van startende bedrijven en van initiatieven waarvan de vordering van het bedrijfsproject nog geen investering in eigen infrastructuur toelaat. Een programma om de ontvangststructuur uit te breiden met bedrijvent centra en doorgangsgebouwen werd uitgewerkt.

Voor startende bedrijven werd een netwerk opgebouwd van zeven bedrijvent centra, goed gespreid over de provincie, te Brugge, Ieper, Oostende, Roeselare, Veurne, Waregem en Wevelgem. Deze bedrijvent centra hebben als doelstelling creatieve mensen vlugger tot het starten van een onderneming te brengen en het risico van mislukking in de beginfase te herleiden. Konkreet nemen zij een aantal startbelemmeringen weg en stellen zij naast een aangepaste bedrijfsruimte, managementsbegeleiding en een administratieve en logistieke omkadering ter beschikking.

De opbouw van deze centra gebeurde door de GOM-West-Vlaanderen in samenwerking met het Vlaamse Gewest en de privé-sektor. Aan deze laatste werd een belangrijke rol bij de uitbating toegespeeld. De coördinatie van de werking van deze centra gebeurt door een vzw onder voorzitterschap van de GOM-West-Vlaanderen.

Na deze nieuwe akkomodatie voor startende bedrijven werd een tweede project aangevat: het ontwikkelen van een netwerk van doorgangsgebouwen. Een doorgangsgebouw stelt op tijdelijke basis moderne industriële ruimten ter beschikking aan interessante voorwaarden.

Expansieve bedrijven uit de streek zelf of kandidaatinvesteerdere van buiten de regio die een nieuw project ontwikkelen en de bouwplannen voor een eigen vestiging liever nog uitstellen, kunnen in het doorgangsgebouwencomplex terecht.

Dit levert een aantal interessante voordelen op. Vooreerst bekomt men een meer gespreide financiering van de opbouw van een project doordat de bouwinvesteringen naar een latere periode worden verschoven. Bovendien kan het bouwproject, dat men later onderneemt, efficiënter worden opgevat op basis van de ervaring die men in het doorgangsgebouw opdeed. Tenslotte opent het tijdelijk huren van een bedrijfsruimte de mogelijkheid om een testperiode met beperkte kosten voor een nieuw project in te bouwen.

Met de Europese steun in het kader van het Geïntegreerd Actieprogramma werd het netwerk in de Westhoek voltooid met een doorgangsgebouw te Ieper, Poperinge en Diksmuide. De opbouw van deze centra gebeurde in samenwerking met de provinciale en lokale overheden en het beheer werd toevertrouwd aan de GOM-West-Vlaanderen. Dit programma wordt verder ontwikkeld. Een nieuwe realisatie in het impulsgebied Oostende-Blankenberge is in voorbereiding.

Het aanmoedigen van nieuwe bedrijfsprojecten, door hen in een vroeg stadium van ontwikkeling een aangepaste huisvesting te bezorgen, is slechts

waardevol voor de regio indien deze projecten, eens volwassen, een normale inplanting in de streek vinden. Daarom de aanhoudende inzet van de GOM-West-Vlaanderen om het aanbod van bedrijventerreinen, het basiselement in de ontvangstruimte voor bedrijven, op een verantwoorde wijze aan te passen.

Niet alleen kwantitatief is een aanvulling uiterst dringend, ook de kwalitatieve benadering laat geen eenvormige aanpak meer toe. De opsplitsing naar onder andere de nog klassieke vorm van bedrijventerreinen, terreinen voor dienstverlenende activiteiten, terreinen voor watergebonden activiteiten en ambachtelijke zones, komt tegemoet aan een meer kritische omgeving en beantwoordt ook aan het verwachtingspatroon van de bedrijfs wereld.

Een verfijnde definiëring van de functie van de terreinen laat ook toe een aantal beleidsopties beter te realiseren. Hierbij denken we aan de headquarter- en kantorenzone te Brugge, het researchpark nabij de KUL-Campus Kortrijk en de dienstzone op het Kennedypark te Kortrijk.

Een betere omschrijving van de activiteiten die zijn toegelaten op een ambachtelijke zone moet het mogelijk maken deze zones opnieuw kansen te geven dicht bij de woonkernen die zij bedienen.

De studie 'West-Vlaanderen 2000' wees uit welke bijkomende realisaties verantwoord zijn en de GOM-West-Vlaanderen diende concrete voorstellen in bij de Vlaamse Executieve. Spoedige beslissingen zijn nu nodig om de uitwerking niet te blokkeren van de lange-termijnstrategie die tot een gediversifieerde ontvangstruimte voor bedrijven in West-Vlaanderen moet leiden.

HET WESTVLAAMSE LANDSCHAP ALS INFORMELE REKREATIERUIMTE

P. Geldhof,

Direkteur Westvlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd

De behoefte aan recreatie is groot in onze verstedelijkte leefomgeving. De voorbije decennia heeft men gepoogd die behoefte te lenigen door het creëren van een specifieke infrastructuur (pretparken, vakantiedorpen en recreatiecentra). Het gaat hierbij doorgaans om monofunktionele voorzieningen, gericht op de opvang van grote groepen recreanten.

De vraag stelt zich echter of deze benadering nog voldoende perspectieven biedt voor de toekomst. Budgettaire beperkingen, ruimtelijke restricties en vooral het veranderend recreatiegedrag maken een bijsturing van het beleid wenselijk.

Als gevolg van gewijzigde maatschappelijke omstandigheden tekenen zich binnen het recreatieve gebeuren nieuwe trends af. Hierbij staat onder meer een grotere individualisering voorop.

vlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd v.z.w. en het Provinciebestuur alvast het voortouw om het recreatief medegebruik aan te moedigen en verder te ontwikkelen. Hierna wordt ingegaan op de belangrijkste vormen van recreatief medegebruik met hun mogelijkheden en beperkingen in de provincie. Voorafgaandelijk worden een aantal beschouwingen van algemene aard aan het concept gewijd.

Recreatief medegebruik

Recreatief medegebruik is een term die eerst recentelijk ingang vond in het recreatieve vakjargon. Het verwijst naar recreatieve activiteiten die worden ontwikkeld in gebieden die hiervoor niet specifiek zijn bestemd.

Toch is recreatief medegebruik niet nieuw. Al eeuwenlang maakt de mens

funktie. Bij recreatief medegebruik van het landschap vormt de agrarische ruimte dan die omgeving. Het is vooral in deze betekenis dat hier het begrip wordt gehanteerd. Onder recreatief medegebruik wordt derhalve verstaan: 'het aanwenden voor recreatieve doeleinden van het landelijk gebied, waarbij de gegevenheden van het landschap in principe als recreatieve voorziening fungeren'. Dit sluit niet uit dat incidenteel specifieke voorzieningen met een ondersteunende functie aangaande het medegebruik in het landschap kunnen worden aangebracht.

Medegebruik veronderstelt ook hoofdgebruik. Kenmerkend voor recreatief medegebruik is dan ook de ondergeschiktheid van de recreatieve activiteiten aan het hoofdgebruik. In agrarische gebieden kunnen derhalve vanuit de landbouw beperkingen (randvoorwaarden) aan het medegebruik worden opgelegd. Het stellen van randvoorwaarden is vaak vereist om het gebied zijn landbouw-ekonomische functie volwaardig te laten waarnemen en de belangen van de landbouwers veilig te stellen. De randvoorwaarden kunnen ook ingegeven zijn door de bekommernis om de landschaps- en natuurwaarden te behouden of te versterken.

Niet onbelangrijk is voorts het gegeven dat recreatief medegebruik niet kan vereenzelvigd worden met één bepaalde vorm van recreatie. Recreatief medegebruik omvat een brede waaier van activiteiten, die onderling sterk kunnen verschillen en zelfs onverenigbaar zijn. Zowel mobiele en stationaire, als intensieve en extensieve recreatievormen vallen onder de noemer recreatief medegebruik. Bovendien kunnen zij specifiek landgebonden, maar ook oever- en watergebonden zijn. In relatie tot het hoofdgebruik moeten het evenwel inpassbare vormen van recreatie zijn. Recreatief medegebruik is immers mede

---

Recreatief medegebruik van het landschap speelt niet enkel in op de nieuwe stijl van actieve vrijetijdsbesteding, het bevordert ook een rationele aanwending van de open ruimte en motiveert de zorg voor een kwaliteitsvol platteland.

Steeds meer recreanten willen hun vrije tijd op een kratieve, natuurvriendelijke wijze besteden. Een en ander vertaalt zich in een groeiende vraag naar minder gestructureerde vormen van recreatie.

Recreatief medegebruik, of het benutten van het landschap als informele recreatieruimte, lijkt een passende formule om hieraan tegemoet te komen. Recreatief medegebruik speelt niet enkel in op de nieuwe stijl van actieve vrijetijdsbesteding, het bevordert ook een rationele aanwending van de open ruimte en motiveert de zorg voor een kwaliteitsvol platteland.

In West-Vlaanderen namen de West-

gebruik van dreven en wegen om zich in natuur en landschap te ontspannen. Nieuw is wel de aandacht die het begrip thans krijgt als object van beleid.

Omtrent recreatief medegebruik bestaan nogal wat misverstanden. Dit komt voornamelijk omdat het concept ruimtelijk op diverse schalen kan worden toegepast. Zo kan recreatief medegebruik betrekking hebben op semi-urbane gebiedsdelen, agrarische zones, maar ook op natuurservaten, scheepvaartwegen en militaire terreinen.

In wezen echter behelst recreatief medegebruik vormen van openluchtrecreatie die plaats hebben in een omgeving met een niet-recreatieve hoofd-

afhankelijk van medewerking door de hoofdgebruikers. Oplossingen voor knelpunten zijn vaak maatwerk op streek- en lokaal niveau. De rol van de overheid is in dit opzicht vooral voorwaarde-scheppend, zowel naar hoofd- als medegebruikers.

De omgevingskwaliteit: conditio sine qua non

Recreatief medegebruik staat of valt met de kwaliteit van het landschap en het landelijk gebied. Die kwaliteit heeft zowel betrekking op milieuhygiënische als ruimtelijke aspecten. De visueel-ruimtelijke eigenschappen zijn evenwel preliminair determinerend voor de recreatieve geschiktheid.

De recreatieve waarde van landelijke gebieden wordt in hoofdzaak bepaald door drie factoren: het algemeen landschapsbeeld, de bereikbaarheid en interne ontsluiting en de geschiktheid voor specifieke recreatievormen.

Een bekoorlijk, visueel-estetisch mooi landschap is voor recreatief medegebruik een wezensvoorwaarde. Een overwegend vlak landschap als West-Vlaanderen zal zijn aantrekkelijkheid vooral ontleen aan het harmonische samenspel van bodem, perceelstructuur,

vegetatie, wegenis en bebouwing. Deze harmonie is broos, bijzonder in de polders, vooral waar bomen schaars zijn en weinig reliëf voorkomt. De horizon mag geen of weinig storende elementen bevatten, want deze dringen zich onmiddellijk aan het oog op. In onze provincie zijn trouwens perspectief en diepte minder het resultaat van hoogteverschillen dan van kleurschakeringen in de vegetatie en het patroon van perceelsgrenzen, waterlopen en wegen.

Ook de (landelijke) bebouwing draagt in belangrijke mate bij tot het landschapsbeeld. Vooral in open landschapstypes is de inplanting, de vorm en de materiaalkeuze van gebouwen van grote betekenis voor het karakter van het landschap. Om een betere integratie van hoeven en aanhorigheden in het landschap te bewerkstelligen werd trouwens recent in de schoot van de WVT en in overleg met het Provinciaal Onderzoekscentrum voor Land- en Tuinbouw te Beitem een beraadsgroep opgericht. Bedoeling is door gerichte voorlichting de landbouwbevolking in eerste instantie voor deze problematiek te sensibilizeren. Op termijn wil men ook een positieve diskriminatie van landschapsvriendelijke inplantingen via een subsi-

dieregeling bewerkstelligen. Tenslotte wordt ook overwogen eenvormige bouwverordeningen terzake te ontwikkelen.

Om voor recreatief medegebruik in aanmerking te komen dient een landschap extern en intern voldoende ontsloten. Vlaanderen, en ook West-Vlaanderen, beschikken over een dicht wegenet, waardoor de meeste landschappen goed bereikbaar zijn. Niettemin is door de aanleg van grote verkeerswegen, de uitbreiding van woonzones en de inplanting van industrieparken, de bereikbaarheid afgenomen. Ook de homogeniteit van het landschap is hierdoor ten dele verloren gegaan. Dit probleem stelt zich vooral in het Zuidoosten van de provincie. Vooral in de stedendriehoek Roeselare-Menen-Kortrijk hypotekeren het beperkte natuurlijke aanbod, het intensiever grondgebruik en de grote bevolkingsdruk het recreatief medegebruik.

Naast het landschapsbeeld en de ontsluiting bepalen ook intrinsieke eigenschappen de bijzondere toepassingsmogelijkheden. Zo nodigt de combinatie van zee, strand en duinen uit tot zonnen; een polderlandschap leent zich bij uitstek voor fietsen; bossen en heide inspireren tot wandelen en natuurex-

Archief WVT

ploratie. West-Vlaanderen biedt in die zin een relatief grote verscheidenheid aan landschappen, die evenveel vormen van rekreatief medegebruik toelaten.

Bovendien kan dit medegebruik nog worden geïntensifieerd door het inbrengen van ondersteunende voorzieningen. In de kontekst van het ondergeschikt karakter van de rekreatieve functie zal deze uitbouw evenwel beperkt blijven en doorgaans gericht zijn op een welbepaalde rekreatievorm. Men denke aan klaphekjes, weide-overstapjes, vee-roosters, bruggetjes, vissteigers, piknik-plaatsen, rustbanken, en dergelijke. Zulke infrastrukturen treffen we reeds aan in onze buurlanden. Zij verruimen aanzienlijk het rekreatief rendement en vergen weinig investeringen.

Wandelpaden in goede banen leiden

Onder de vormen van rekreatief medegebruik neemt wandelen een voor-aanstaande plaats in. Geen openluchtrekreatieve activiteit is democratischer en kan zo algemeen worden beoefend als wandelen. Mede hierdoor is het de gezinsontspanning bij uitstek.

Het weinig verstedelijkte Westvlaamse landschap leent zich in beginsel goed voor wandelrekreatie. Vooral de meer gesloten landschapstypes met een grote visuele differentiatie, zoals duinterreinen, parken en heuvelandschappen, spreken de wandelaar aan; polderlandschappen genieten minder de voorkeur. Het open karakter van onze polders biedt vaak te weinig afwisseling voor de doorsnee-wandelaar met een eerder beperkte aktieradius.

Verkeersarme, verharde landwegen zijn in beginsel geschikt voor wandeltochten. Optimaler zijn onverharde dreven, kerkwegels, dijken en jaagpaden. Veel van deze oudere wegentypes dreigen te verdwijnen. Door deze wegen in wandeltrajekten op te nemen kan hun behoud worden beveiligd. Overleg met de landbouwsektor is evenwel aangewezen. Het rekreatief medegebruik mag immers het hoofdgebruik niet belemmeren. Het vaak haaks op de kavels uitgezette verloop van oude kerkwegels kan inderdaad hinderlijk zijn voor een rationele bedrijfsuitbating van akkerlanden. Anderzijds vertegenwoordigen deze openbare voetwegen een uniek wandelpatrimonium. Het verdient daarom aanbeveling bestaande kerkwegels via projekten van ruilverkaveling en landinrichting in de nieuwe kavelstrukturen te integreren. Een dergelijke benade-

ringswijze werd toegepast in de ruilverkaveling Tiegem. Ruim 5 km voetwegen bleven na de herkaveling bewaard. Zij werden bovendien met betonstenen op elementaire wijze verhard om hun blijvend karakter te verzekeren.

In de meest aantrekkelijke gebiedsdelen met een zekere toeristische traditie (Westvlaamse Bergen, de IJzervallei) kan het rekreatief medegebruik ook door kleine voorzorgen en informatieverstrekking over natuur, cultuurhistorie en agrarische bedrijfsvoering worden ondersteund. In die zin ontwierp het Regionale Instituut voor de Samenlevingsopbouw (RISO) een plan voor de uitbouw van piknik-sets langs de IJzer.

Om het wandelen in het landschap aan te moedigen werden zowat overal in de provincie wandelpaden uitgezet. Meestal betreft het initiatieven van particuliere organisaties of lokale besturen. In sommige regio's heeft het ontbreken van een goede onderlinge afstemming hierbij geleid tot een overmatig aanbod. Een sanering van dit aanbod door meer eenvormigheid in benadering, trajectbeschrijving en bewegwijzering dringt zich op. Door de WVT werd in dit verband een standaard-signalizatie, bestaande uit een houten plank met ingelegd zeshoekig schildje, ontwikkeld. Als kleurkode geldt donkergroen op een witte achtergrond.

De jongste jaren stelt men ook een toenemende belangstelling vast voor doorgaande of lange afstandswandelpaden. In navolging van de Franse 'Routes Grandes Randonnées' werden ook in Vlaanderen meerdere G.R.-routes uitgezet. Een aantal van deze routes, zoals de G.R. 5A (Rondweg West- en Oost-Vlaanderen), de G.R. 129 (Brugge-Dinant), de G.R. 128 (Vlaanderen-route) en de G.R. 130 (Krekengebied-IJzer) doet ook West-Vlaanderen aan.

De G.R.-routes worden door horizontale wit-rode verfstripen gemarkeerd. Een aanvullende bewegwijzering bestaat uit 'wandelbomen', houten signalizatiepanelen. De koördinatie van de G.R.-routes wordt waargenomen door de Vereniging Grote Routepaden.

Een bijzondere vorm van wandelinfrastructuur vormen natuurrpaden, bosleerpaden en landbouwpaden. Het betreffen tema-routes met een edukatieve inslag.

Een provinciaal fietsrouteplan

De fiets neemt binnen het wegverkeer nog steeds een voornaam plaats in. Afgaand op het aantal uitgereikte fietsplaten telde West-Vlaanderen in 1986 ruim 600.000 fietsers. Vooral voor korte afstanden blijft de fiets een gewaardeerd vervoermiddel.

Ook in de rekreatieve sfeer wordt in toenemende mate gebruik gemaakt van de fiets. Vooral tijdens het zomerhalfjaar is het rekreatief fietsen uitgegroeid tot een populaire vorm van vrijetijdsbesteding. Het gezonde, sportieve en milieuvriendelijke karakter van het rijden per fiets is hieraan zeker niet vreemd.

West-Vlaanderen biedt ruime mogelijkheden voor rekreatief fietsen. De landschappelijke kwaliteiten zijn ook vrij gunstig. Vooreerst is het reliëf overwegend vlak en zacht glooiend, hetgeen ook minder geofende rekreatanten toelaat een rondrit te ondernemen. Verder vertoont onze provincie relatief veel afwisseling (kust, polders, binnenland). Tenslotte zorgt een uitgebreid net van verharde plattelandswegen en (vrijliggende) fietspaden voor een goede ontsluiting.

Een knelpunt vormt wel de bereikbaarheid van het buitengebied vanuit de stedelijke centra. Drukke uitvalswegen bemoedigen vaak verkeersveilige wegverbindingen voor fietsers. Om het landelijk wegennet beter in het bereik van de stedelijke bevolking te brengen, moet men overwegen specifieke, bij voorkeur van het autowegennet ontkoppelde, ontsluitingswegen voor fietsers aan te leggen. In die kontekst bepleitte de WVT de aanwending van voormalige spoorlijnen en jaagpaden als alternatieve fietspaden. Jaagpaden en spoorlijnen kunnen immers door hun vrijliggend karakter ten aanzien van het autoverkeer als ideale fietsverbindingen tussen stad en platteland fungeren. Een en ander leidde ertoe dat de Provincie een zestal oude spoorwegbeddingen in beheer nam met het oog op de toerusting ervan als rekreatiewegen. Het betreft de lijnen Zwevegem-Ronse (deeltrajekten Heestert-Avelgem en Avelgem-Spiere), Ieper-Roeselare (deeltrajekt Ieper-Passendale), Roeselare-Menen (deeltrajekt Beitem-Menen), Torhout-Oostende (deeltrajekt Ichtegem Oostende), Nieuwpoort-Diksmuide en Ieper-Kortemark (deeltrajekt Ieper-Langemark). Inmiddels werden de lijnen Nieuwpoort-Diksmuide en gedeeltelijk ook

Torhout-Oostende als wandel- en fietspad heringericht. Gelijkaardige initiatieven werden ook door een aantal gemeenten ontwikkeld aangaande de lijnen Brugge-Eeklo (grondgebied Brugge en Damme), Zwevegem-Ronse (grondgebied Zwevegem), Torhout-Oostende (grondgebied Torhout) en Ingelmunster-Waregem (grondgebied Wielsbeke en Waregem).

Van zijn kant zorgde het Vlaamse Gewest voor een betere toegankelijkheid van de jaagpaden langs een aantal kanalen. Wegverbeteringswerken werden daarbij uitgevoerd, ondermeer langs het kanaal Oostende-Brugge-Gent, Nieuwpoort-Plassendale en de Ieperlee. Nieuwe fietspaden werden aangelegd langs de Leie, het Leopoldskanaal, de Palingbeek, de Afleidingsvaart, de IJzer en de Lo-vaart.

Naast verkeersveilige fietswegen, hebben vooral rekreatieve fietsers behoefte aan gedegen bewegwijzering met nauwkeurige opgave van richting, bestemming en afstand. De algemene, op het autoverkeer afgestemde verkeerssignalizatie komt hier onvoldoende aan tegemoet.

Sinds een tweetal jaar is door het Ministerie van Verkeer ter aanvulling van algemene signalizatie ook voorzien in specifieke richtingswijzers voor fietsverkeer. De nieuwe bebording vindt echter nog maar weinig toepassing; bovendien is zij vooral op het utilitaire fietsverkeer gericht.

Ten behoeve van de rekreatieve fietsers overweegt de Provincie dan ook, naar Nederlands voorbeeld, paddestoelrichtingswijzers uit te zetten. Bedoeling

Archief WVT

is de fietsrekreatie in het kader van rekreatief medegebruik nauwkeurige informatie omtrent bestemmingen en zoekobjecten op korte afstand te verstrekken. Fietsers hebben immers geen boodschap aan richtingswijzers die refereren naar steden gelegen buiten het dagbereik van het niet-gemotoriseerd verkeer.

De piramidale opbouw (4 konische vlakken) van het paddestoelmodel levert tevens het voordeel op de informatieverstrekking te bundelen: één paddestoel-wegwijzer kan tot twaalf verschillende bestemmingen aangeven. Het nieuwe bewegwijzeringssysteem zal volgend jaar experimenteel worden uitgetest in het ruilverkavelingsgebied Paddegat (Stalhille). In de toekomst zal vooral het plattelandswegennet in de polders en de Westhoek met paddestoel-signalizatie worden uitgerust.

Om het fietstoerisme aan te moedigen werd ook vorm gegeven aan een provinciaal fietsrouteplan. Dit plan werd voorbereid door een beraadsgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van WVT, Westtoerisme, de PTDW, het VCGT en AROL. Het voorziet de uitbouw van een netwerk van lokale en doorgaande toeristische routes volgens een uniform concept. Ook wordt een evenwichtige ruimtelijke spreiding betracht. Een eenvormige bewegwijzering zorgt voor een goede herkenbaarheid van de fietsroutes.

In uitvoering van dit plan werden reeds 12 lokale routes (Bulskampveldroute, Leie-Schelderoute, Westvlaamse Bergenroute, Tabaksroute, Oude Dijkenroute, Breduinroute, Langelisroute, Riantepolderoute, Fleternaroute, Cobergherroute, de Moerenroete,

Genteleroute) en 2 lange-afstandsroutes (Noordzeeroute en Vlaanderenroute) gerealiseerd. De lokale routes zijn afgestemd op de toerende rekreatant; doorgaande (LF-routes) routes willen vooral 'trekkende' fiets-vakantiegangers ten dienste zijn. Langsheen deze LF-routes zal het VCGT vanaf 1993 een eenvoudige verblijfsakkomodatatie onder de vorm van trekkershutten uitzetten.

In het kader van het provinciaal fietsrouteplan werden ook een aantal voorafmalige autoroutes tot fietsroute omgevormd (zoals de Riantepolderoute en de Genteleroute). Vastgesteld werd dat het concept 'toeristische autocroute' in grote mate door de tijd achterhaald is. Veel rekreatanten blijken op vandaag immers de fiets boven de auto te verkiezen voor een landschapsverkenning. Niettemin zal een afgeslankt aanbod autoroutes, waaronder de gerenoveerde Hoevenroute, gehandhaafd blijven.

Nood aan onverharde wegen voor ruiters

De ruitersport kende in de voorbije jaren een opvallende groei. Naast de beroeps- en quasi-professionele paardesport (wedrennen), heeft het paardrijden als sportieve ontspanning zich tot een zelfstandige activiteit binnen het openluchtrekreatieve gebeuren weten te ontwikkelen.

De belangrijkste handicap voor de verdere ontwikkeling van de wandelruiterij vormt echter het ontbreken van geschikte wegen en paden. Het verkeerswegennet, dat ooit voor het ruiterverkeer werd ontworpen, wordt vandaag de dag gedomineerd door autoverkeer. Bovendien is het wegennet, ook in

Archief WVT

landelijke gebieden, vrijwel geheel verhard. Verharde wegen zijn zoals bekend voor ruiters niet aangewezen. Veelal nemen ruiters dan ook hun toevlucht tot bermen en wegzomen.

Om het buitengebied voor de wandelruiterij aantrekkelijk te maken, zijn niet-verharde paden onontbeerlijk. In dit licht verdient het aanbeveling de schaarse nog resterende veldwegen en dreven in hun oorspronkelijke staat te bewaren. Bij voorkeur kunnen ze ook in een bijzonder net van ruiterroutes worden opgenomen.

De WVT ontwierp zo'n netwerk reeds in 1976. Het voorzag in een provinciaal ringpad waarop diverse assen voor doorgaand en lokaal ruiterverkeer aansloten. Dit plan kreeg slechts ten dele uitvoering, mede omwille van de terughoudendheid van lokale besturen. Enkele jaren terug werd het ruiterpadenplan in opdracht van de Provincie door het Vrij Instituut voor Lichamelijke Opvoeding Ter Borch (Tielt) geaktualiseerd, waarbij vier kerngebieden werden onderscheiden: Zuid West-Vlaanderen, het Heuvelland, de Tieltsse regio en het Brugse Ommeland. Het nieuwe plan wil in elk kerngebied een ruiterroute-netwerk ontwikkelen. Naderhand zouden de kerngebieden dan onderling door doorgaande routes worden verbonden. Voor het uitzetten van de route-trajekten wordt een beroep gedaan op het verenigingsvoluntariaat.

Het provinciale plan kreeg inmiddels een begin van uitvoering, met ruitercircuits in Zwevegem en Heuvelland. Knelpunt vormt evenwel het onderhoud en de nazorg van doorgaande routes, die slechts sporadisch worden gebruikt. Bij lokale circuits, vertrekkend vanuit ruitersrijsholen en manèges, is er, mede door de meer intensieve benutting een sterkere sociale controle.

Ruitercircuits kunnen ook aangewezen zijn om diverse rekreatengroepen (bv. wandelaars, fietsers, joggers) ruimtelijk van elkaar te scheiden. Zo werden ruiterroutes uitgezet in het Bulskampveld domein, de staatsbossen van De Haan, het Westhoeknatuureservaat en het Beisbroekdomein. Met het oog op zo'n zonering wordt door de WVT eveneens een lokale ruiterroute voorbereid in en rond het Rijkvelde-domein. Voor het kanaliseren van het ruiterverkeer via uitgezette routes is de medewerking (discipline) van de ruiters onontbeerlijk. Een ideale ruiterroute maakt overwegend gebruik van hooggelegen, goed ontwaterde en aangerolde zand- en

graspaden. Bij intens gebruik van een pad is bodemverdichting evenwel onafwendbaar. Na neerslag zal dit aanleiding geven tot plasmvorming. Druk bezochte ruiterroutes vergen ook regelmatige onderhoudsbeurten.

Waterzuivering prioritair voor de hengelsport

De provincie West-Vlaanderen beschikt over een ruim aanbod viswater, verdeeld over kust en binnenland. De kustwateren, met de havengeulen van Nieuwpoort en Oostende, en de zeehavens van Zeebrugge behoren tot het mariene milieu met een eigen visrechtregime. De binnenwateren maken deel uit van het Schelde- en IJzerbekken. Qua viswatertype vormen zij de 'Brasemzone'. Deze zone kenmerkt zich door een rijk voedselaanbod, een dichte visstand en een hoge produktiviteit (tot 300 kg vis per ha op jaarbasis).

De binnenwateren omvatten de bevaarbare waterwegen (279 km), de onbevaarbare waterlopen (3.422 km), alsmede afgesloten waterpartijen zoals afgesneden meanders, spuikommen en klei- en zandwinnigvijvers. De totale vijveroppervlakte bedraagt zo'n 350 ha.

Globaal vertegenwoordigen deze binnenwateren 3.500 ha potentieel viswater. Waterverontreiniging en eutrofiëring maken echter een omvangrijk deel ongeschikt voor sportvisserij. Bovendien wordt het reële hengelaar-aanbod gehypotekeerd door beperkingen voortvloeiend uit de uitoefening van het visrecht. Veel binnenwateren hebben immers een privaatrechtelijk statuut. Een en ander verklaart dan ook

de eerder bescheiden omvang van het aanbod publiek viswater (880 ha).

Recentelijk werd dit aanbod verruimd met een reeks polderwaterlopen van tweede en derde categorie. Daartoe huurde de Provinciale Visserijkommissie het visrecht af van de waterbeheerders, in casu de polderbesturen van de Noordwatering van Veurne, de Watering van Vladslo-Ambacht en de Nieuwe Polder van Blankenberge. Deze nieuwe hengelwateren zijn evenwel onvoldoende bekend bij het hengelpubliek.

Een recent WVT-onderzoek naar het hengelsportgebeuren in de provincie wees immers uit dat het publieke hengelen zich in hoofdzaak concentreert langsheen een vijftal kanalen: de Damse vaart, het kaneel Kortrijk-Bossuit, de Plassendalevaart, het kanaal Roeselare-naar-de-Leie en de Ieperlee. Uit hetzelfde onderzoek bleek ook dat vooral waterverontreiniging deze ruimtelijke concentratie in de hand heeft gewerkt. Waterpollutie wordt ook als hoofdverantwoordelijke aangeduid voor de dalende trend van het aantal hengelsportbeoefenaars (in West-Vlaanderen werden in 1989 amper 17.979 hengelverloven uitgereikt tegen 25.272 in 1983).

In het kader van rekreatief medegebruik van waterlopen door hengelaars dient dan ook prioritair aandacht uit te gaan naar kwaliteitsverbetering van het oppervlaktewater. Ook dringt meer voorlichting van de hengelaar zich op. Op die manier kan de hengeldruk ruimtelijk op een meer evenwichtige wijze worden verdeeld. Voorlichting kan ook bijdragen tot een meer milieubewuste houding van de hengelaar (veel vissers

Archief WVT

Archief WVT

nemen het niet zo nauw met oeverbeplanting en netheid van de visstek). Om het hengelen langs polderwaterlopen aan te moedigen kunnen op beperkte schaal ook vissteigers en parkeerterreinen worden voorzien. In functie van de visstand verdient ook de uitbouw van natuurtechnische beek- en oeverprofielen in het kader van waterbeheersing en oeverversterking meer aandacht. Natuurbelangen kunnen op die manier verzoend worden met de aspiraties van hengelaars en boeren. Een goed voorbeeld van deze multifunctionele benadering vormt het door de PTDW ontwikkelde waterbeheersingsplan voor het Groot Geleed te Gistel. Gelijkaardige ontwerpen worden thans in het kader van de ruilverkaveling Eggewaartskapelle voorbereid voor de Steengracht en de Krommegracht te Veurne.

Andere vormen van rekreatief medegebruik

Benevens de hoger beschreven rekreatievormen zijn er tientallen andere die door grotere of kleinere bevolkingsgroepen worden beoefend en waarvoor het platteland het ruime kader vormt.

Sommige ervan zijn complementair (bv. piknikken of het verzamelen van planten of insecten), andere hebben een

uitgestrekte terreinoppervlakte vandoen en zijn om die reden op het platteland aangewezen (bv. zweef- en sportvliegen, valschermspringen, jacht). Weer andere maken gebruik van specifieke landschapsonderdelen zoals natuurexploratie in reservaten en natuurgebieden, pleziervaart op kanalen en surfen op spaarbekkens.

Het buitengebied vormt echter ook het kader voor allerlei horeca-bedrijven, dancings en andere commerciële ontspanningsgelegenheden. Ook omwille van het rekreatief medegebruik van het platteland is de willekeurige inplanting van woningen of de lintbebouwing langs de wegen niet goed te keuren. Het opvallend gebrek aan stedenbouwkundige tucht bedreigt nog steeds het aanzijn van veel landschappen.

Natuur- en landschapsparken (regionale landschappen) houden een bijzondere vorm van rekreatief medegebruik van het landschap in.

Het concept 'landschapspark' is in feite gegroeid uit het begrip 'natuurpark', dat op zijn beurt een directe vertaling is van het Duitse 'Naturpark' (A. Toepfer). 'Naturpark' is een door de wet voorzien beschermd statuut, dat aan een aantal waardevolle landschappen in de Bondsrepubliek werd verleend. In dit statuut wordt naast het natuurbehouds-

aspect vooral het toeristisch en rekreatief belang van die gebieden beklemtoond. Gelijkaardige concepten treffen we ook in Engeland en Frankrijk aan, waar respectievelijk sprake is van 'National Parks' en 'Parcs Nationaux' en 'Parc naturels régionaux'. In Nederland wordt hiervoor de term 'nationaal landschap' gehanteerd. Naar analogie hiermee wordt thans in Vlaanderen van 'regionaal landschap' gesproken.

Het begrip regionaal landschap staat voor relatief uitgestrekte gebieden met een oppervlakte van enkele duizenden hektaren, die representatief zijn voor een bepaalde streek door hun algemeen aspect en door de diversiteit van hun onderdelen. Ze omvatten bijgevolg zowel natuurterreinen en waardevolle agrarische landschappen als het cultuurpatrimonium binnen het gebied (onroerend: stads- en dorpskernen, kastelen, vestingswerken, boerderijen, abdijen, kerken en kapellen, molens,...; roerend: interieurs, kunstverzamelingen, beelden,...; verder ook volksgebruiken, lokale feesten, streekambachten en dergelijke). De onderdelen moeten zoveel mogelijk hun huidige bestemming kunnen behouden; de natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden genieten een bijzondere bescherming. In sommige gevallen is een menselijke

ingreep noodzakelijk om deze waarden te optimaliseren of te herstellen (oprichting van reservaten, restauratie en valorisatie van monumenten, herstel of verfraaiing van geschonden gedeelten, herinvoering van verdwenen landschapselementen, ontwikkeling van potentiële natuurgebieden, openstelling van particuliere eigendommen,...). Belangrijk is ook de sociale functie: regionale landschappen moeten ten dienste staan van de bevolking, die er het verbroken contact met de natuur en het verleden moet kunnen vinden. Daardoor is de rekreatieve betekenis van regionale landschappen groot. De rekreatie zal er immers een schat van landschapselementen en monumenten vinden, die door hun sterke concentratie een grotere aantrekkelijkheid hebben dan objecten die moeilijk te bereiken zijn of geïsoleerd liggen in een versteedijkte omgeving (eco-toerisme!).

Op het einde van de jaren 60 bestond bij de bevoegde overheidsinstanties een positieve bereidheid om een aantal testgebieden voor dit concept te reserveren.

Toen echter in 1973 de uiteindelijke Wet op het Natuurbehoud tot stand kwam, was het statuut van de natuurparken dermate afgezwakt dat de oprichting ervan volgens de ondertussen vrij algemeen aanvaarde principes onmogelijk werd. Begin jaren 80 kwam het thema landschapspark opnieuw in de belangstelling door de financiering van een aantal proefprojecten door de Koning Boudewijnstichting. Ook werd voorzien in een wettelijk statuut voor de landschapsparken in het aangekondigde Decreet op het Natuurbehoud. Uiteindelijk werd dit echter niet weerhouden, zodat er tot op heden geen wettelijk statuut is om landschapsparken uit te bouwen.

Tegen die achtergrond is duidelijk dat nog meer inzicht moet komen in de vraag hoe de belangen van hen die het platteland bewonen en er een inkomen verwerven, in het bijzonder de landbouwers, binnen zo'n concept hun beslag kunnen krijgen.

Zeer recentelijk werd door de huidige Gemeenschapsminister van Leefmi-

lieu en Huisvesting opdracht gegeven een vijftal pilootprojecten voor regionale landschappen in Vlaanderen te ontwikkelen. Het grenslanschap van de Westvlaamse Bergen vormt één van de weerhouden testgebieden.

Bronnen:

B. Maes, *Tussen de bedrijven door; Een studie over het rekreatieve medegebruik in agrarische gebieden*. Breda, 1981.

Naar buiten; rekreatief medegebruik van het landelijk gebied. Beleidsnota provincie Noord-Holland, 1991.

P. Geldhof, Omtrent de rechtsaanspraken van kerkwegels, in *Groenkontakt* nr. 3, jaargang 1979.

P. Geldhof, *De hengelsport in West-Vlaanderen*. WVT, 1989.

P. Geldhof, Beleidsopties voor de rekreatieve valorisatie van het Westvlaamse achterland, in *West-Vlaanderen Werkt*, nr. 1, 1990.

KREDIETEN OP KORTE TERMIJN

SOEPELHEID

Uw onderneming moet regelmatig eerst zelf uit eigen zak betalen en ziet pas later haar geld binnenkomen. En uw leveranciers of andere derden eisen soms ook waarborgen.

Om behoeften te financieren die verband houden met de exploitatiecyclus van uw onderneming kan U in vertrouwen terecht bij de NMKN. Wij staan U bij met de nodige soepelheid om de prestaties van uw onderneming steeds te verbeteren.

De NMKN is bijzonder actief op het gebied van de financiering op korte termijn van de ondernemingen en biedt U verschillende krediettechnieken aan : kaskrediet, straight loans, disconto- en acceptkrediet, borgstellingskrediet, documentair krediet, enz...

Aarzel niet en neem vandaag nog contact op met ons Netwerk voor de Ondernemingen. Kies voor soepelheid en vraag naar de formule die U het best uitkomt. In een echte geest van partnership zullen wij U gaarne bijstaan.

NMKN. Samen maken wij uw projecten waar.
Tel.: 02/214 15 23 - Fax: 02/ 218 04 78

ZUIVELBEDRIJFSSTRUCTUREN VOOR MORGEN¹

ir. J. Carmeliet,

Direkteur-Generaal Ministerie van Landbouw, Bestuur der Economische Diensten.

Het peilen naar de zuivelstructuren van morgen — laat staan de gepaste of ideale zuivelstructuur — is geen éénvoudige opdracht omwille van de complexiteit van het onderwerp dat raakpunten heeft in menigvuldige beleidsdomeinen: niet alleen dus het landbouwbeleid maar ook het algemeen economisch beleid, het sociaal beleid, het monetair- en fiscaal beleid.

Wanneer ik dit onderwerp hier aansnijdt zal ik dit, uit hoofde van mijn functie, vooral doen vanuit de invalshoek van de landbouw en het gevoerde landbouwbeleid, maar geplaatst tegen de achtergrond van het gevoerde algemeen economisch beleid.

Mijn bedoeling is de rol van de overheid (nationaal en kommunautair) aan te duiden, in de wetenschap dat de overheid het beleid en de omkadering (algemeen en specifiek) vaststelt, terwijl de privésector de concrete projecten invult en realiseert.

De algemene economische kontekst

De Europese Gemeenschap, die op dit moment 340 mio consumenten telt, bevindt zich in een ongelooflijk ontwikkelingsproces; sedert de resultaten van de Top in Maastricht (EMU-EPU) kan de Europese integratie belangrijke stappen voorwaarts doen.

Extern aan de EG is er in de eerste plaats de vorming van de zogenaamde Europese Economische Ruimte (EER) die vanaf 1 januari 1993 van start gaat.

In de tweede plaats zijn er de associatie-akkoorden met Polen, Hongarije en Tsjechoslovakije die vanaf 01.03.1992 van kracht zijn.

Ten derde moet hier melding worden gemaakt van de lopende UR onderhandelingen die de vrijmaking van de wereldhandel beogen voor alle sectoren, dus ook voor de landbouw, en die binnenkort zouden worden afgesloten.

Voor de zuivelsektor in ons land zijn goed gestructureerde bedrijven van voldoende schaalgrootte belangrijk.

Bij dit alles ontstaan er dus nieuwe dreigingen maar ook nieuwe kansen en uitdagingen.

Binnen de EG evenwel zorgt een eigen, interne dynamiek voor een snel groeiende rijkdom, die het resultaat is van de synergetische effecten van een economische en wellicht binnen afzienbare tijd ook politieke éénwording.

Nu al heeft de Europese Gemeenschap, in geld uitgedrukt, een aandeel van 30 procent in de totale wereldproductie, op tamelijk grote afstand gevolgd door het Japans-Aziatische blok en de USA.

Al de voorspellingen, gedaan in het Cecchini-rapport inzake de voltooiing van de gemeenschappelijke markt, werden zelfs overtroffen.

De EG zal een nieuwe stuwkracht voor haar groei ondervinden bij de definitieve realisering van de interne markt en het wegvallen van de grensbarrières per 01.01.1993.

De EG-Kommissie verwacht hiervan een jaarlijks effect van meer dan 50 mia Ecu.

De besparing alleen al, zou voldoende zijn om de Oost-Europese markten te stabiliseren en hun economie te ontwikkelen.

Maar de keerzijde van de medaille van de eenheidsmarkt is de toenemende concurrentie op deze markt d.w.z. op eigen markt, en op deze van de partners van de EG wat het bedrijfsleven zal verplichten tot voortdurende aanpassingen van de productie- en kostenstructuren om 'in de markt' te blijven.

Welke zijn de ontwikkelingen binnen de landbouw en binnen de zuivelbedrijfskolom

De quotaregeling in de melkveehouderij heeft niet alleen een opgelegde vermindering van de melkproductie met ongeveer 10 procent bewerkstelligd, maar drijft de melkveehouderij naar sterk gespecialiseerde en zeer kapitaalsintensieve bedrijven. Met gemengde gevoelens worden bovendien, in deze, de nakende EG-beslissingen over de hervorming van de Zuivelreglementering en de GATT-besluiten tegemoet gezien. Dit alles leidt voorts naar een verdere ontkoppeling van de melkveeproducenten opzichte van de beslissingen aangaande verwerking en vermarkten van zijn basisgrondstof. Een ontwikkeling die niet altijd eenvoudig te aanvaarden valt; een goede melkprijs zal hier zeker heilzaam werken.

Op de grote Europese markt wordt het afzetpatroon bepaald door de distributiesector enerzijds en de grote merkenvertegenwoordigende holdings anderzijds.

Tussen deze twee polen moet de zuivelindustrie met zijn grote verscheidenheid zich ontwikkelen, zich zelfs profileren. Dit zal aanpassing vragen van menig bedrijf, in vele gevallen op structureel vlak, maar misschien meer nog op bedrijfsbeleidsvlak, waarbij meer bepaald geïndividualiseerde kapitaalsinzet en beslissingsmacht kunnen vervagen.

---

¹ Voordracht ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van de kaasmakerij Passendale.

Foto Jorden

De te maken keuze zal niet steeds éénvoudig zijn, zeker op momenten dat een stuk onafhankelijkheid moet prijsgegeven worden.

Groeien, alléén of in een groter geheel, of bewust kiezen voor klein blijven, kan hartverscheurend zijn.

Flexibiliteit, produktiviteit, rentabiliteit zijn produktiegebonden criteria; vergoeding van het kapitaal is een financieringseigen criterium. Precies ter zake zal verzoening noodzakelijk zijn.

Dit neemt niet weg dat wij morgen een basisstructuur zullen nodig hebben die de Belgische melkplas op efficiënte wijze kan verwerken. Dergelijke basisstructuur vergt een aantal produktie-eenheden, ongeacht de financiële kontekst waarin zij opereren, van een zekere schaalgrootte. Een vergelijking met de ons omringende landen, uitgevoerd enkele jaren geleden, toonde aan dat België achterliep, zeker ten opzichte van Nederland en Frankrijk, landen waarvan de zuivellobby precies de laatste paar jaren bijzonder actief is geweest in dit land, weliswaar om uiteenlopende redenen zowel met betrekking tot de uitbreiding zoekende bedrijven als wat de overgenomen bedrijven betreft, en waarbij het mij voorkomt dat plas en markt primeerden op de verwerkingsstructuren.

Het Belgisch sektorplan voor de zuivel

Algemeen

In dit opzicht heeft de Belgische overheid nu precies, in het raam van Verord. 866/90 inzake de verbetering van de verwerking en de afzet van landbouwprodukten, zijn zorg willen uiten. Een herstrukturingsplan werd bij de EEG ingediend, dat, de binding van plas en verwerkingsstructuur centraal stelt, maar vooral een minimale schaalgrootte van de bedrijven heeft willen benadrukken.

Al wil dit plan niet het bestaansrecht aantasten van specifieke nicheverzorgende bedrijven, is de optie precies die noodzakelijke basisstructuur te bewerkstelligen.

De algemene objectieven worden omschreven als een herstructurering van de Belgische zuivelsektor, zodat, door een meer rationele inzet van produktiemiddelen, de gevolgen van de quotaregeling kunnen opgevangen worden ter vrijwaring van de inkomenspositie van de melkveehouders en de concurrentiepositie van de zuivelbedrijven.

Hiertoe dient gestreefd naar een integratie van de zuivelbedrijven, 'pooling' van melk met herverdeling ervan over

gediversifieerde, maar gespecialiseerde en rationeel uitgebouwde produktie-eenheden, vooral georiënteerd naar marktgerichte produkten met een hoge toegevoegde waarde, zoals kaas.

Dit impliceert dat, ten einde tegen minimale kosten op een adequate schaalgrootte te produceren, het noodzakelijk is dat zuivelbedrijven of groepen van melkerijen een structuur opbouwen waarbij:

een gemeenschappelijke *ophaling* aan een minimale kostprijs een aanzienlijke melkplas samenbrengt, en ter beschikking stelt van de produktie-eenheden volgens behoefte en marktomstandigheden;

regionaal gespreide maar gespecialiseerde *produktie-eenheden* op een adequate schaalgrootte, marktgerichte produkten voortbrengen op een milieuvriendelijke wijze. Dit kan bereikt worden door rationalisatieinvesteringen binnen de huidige globale produktiekapaciteit, al dan niet gepaard gaande met transplantatie (herlokalizatie) van exploitaties, waarbij het aantal bedrijfszetels vermindert en overtollige produktiekapaciteit wordt afgestoten;

de produktiekapaciteiten en dus de hoeveelheden melk in ruimere mate kunnen afgestemd worden op de ontwikkeling en produktie van *nieuwe en marktgerichte produkten* met innoverend karakter en hoge toegevoegde waarde; een gemeenschappelijk *kommercialisatie- en promotiebeleid* wordt gevoerd.

Dit herstrukturingsplan en objectieven werden in konsultatie met de Gewesten uitgewerkt en besproken met het georganiseerd beroepsmidden.

Om in aanmerking te komen voor EOGFL-investeringssteun in België moeten de projekten beantwoorden aan voornoemde objectieven. Konkreet betekent dit dat *alleen* projekten van economische entiteiten betrekking hebbende op een melkophaling en/of verwerking van minstens 250 miljoen l, in aanmerking komen;

alsook *alleen* die projekten aangaande gespecialiseerde produktie-entiteiten die na investering minstens 50 miljoen l verse melkprodukten met hoge toegevoegde waarde zoals yoghurt, flans, desserts, enz. verwerken (of 50 miljoen l melk tot kaas, of 150 miljoen l melk tot konsumptiemelk en/of verse produkten en/of innoverende produkten).

Daarenboven moeten de projekten voldoen aan de EEG-selektiecriteria voor investeringen ter verbetering van de voorwaarden inzake verwerking en

afzet van land- en bosbouwprodukten (PBL 163 van 29.06.1990).

Investeringsprojekten die een stijging van de gebruiksmogelijkheden van melk met zich meebrengen, moeten eveneens aantonen dat binnen de groep samenwerkende of fusionerende bedrijven gelijkwaardige capaciteiten worden afgestoten.

De projecten moeten tenslotte betrekking hebben op een investeringsvolume van minstens 100 miljoen fr., BTW niet inbegrepen (voor ophaalstation wordt deze investeringsdrempel verlaagd tot 50 miljoen fr.).

De specifieke situatie van de kaas

De consumptiemelksektor en de sektor van de verse produkten in het midden latend, kan terzake met betrekking tot de kaasproduktie aangehaald worden dat bij vergelijking met enkele buurlanden over de periode '84-'91:

in België slechts 18% van de melkplak in 1990 omgezet werd in kaas, tegen resp. 47%, 51% en 53% voor West-Duitsland, Frankrijk en Nederland; in 1984 betrof dit resp. 11% voor België, 34% voor West-Duitsland, 43% voor Frankrijk en 40% voor Nederland; in absolute cijfers in België slechts 658 milj. l melk in 1990 voor kaas bestemd was, in West-Duitsland, Frankrijk en Nederland betrof dit resp. 11.151 milj. l, 13.520 milj. l en 5.914 milj. l; kortom de kaasproduktie in Nederland is, in benodigde l melk, bijna tweemaal de Belgische melkplak;

de stijging alleen van de kaasproduktie over '84-'91 in Nederland met 76.300 ton, overtreft de Belgische produktie van 1990 van 65.800 ton; voor West-Duitsland en Frankrijk betrof de stijging resp. 236.900 ton en 159.300 ton.

Opvallend is dat voor Duitsland, waarvan gesteld wordt dat de kaasproduktie toch een KMO-struktuur heeft, de 22 grootste Duitse kaasmakerijen elk meer dan 10.000 ton per jaar produceren, samen goed voor 46% van hun nationale produktie.

Er waren dan ook bijzondere redenen om voor de kaasproduktie aandacht te hebben in dit herstruktureringplan.

Een vergelijking met de andere EG-landen

Een analyse van een aantal bij de Kommissie ingediende sektorplannen aangaande de afzet en verwerking van zuivelprodukten in het kader van Verord.

866/90, leert ons dat de benadering van de andere Lidstaten meestal minder omvangrijk is (moet dit nog?), maar in ieder geval dezelfde zorgen deelt voor de beoogde subsektoren van de zuivelnijverheid.

Bij deze analyse dient trouwens opgemerkt dat de vooruitgeschoven beleids-opties van de Lidstaten mede dienen geëvalueerd tegen de achtergrond van de beperkte budgettaire ruimte in het kader van deze reglementering.

De klemtoon ligt in nagenoeg alle ons omringende landen op de omschakeling van de produktie van bulkprodukten (boter, poeder, ...) naar de produktie van verse produkten en andere produkten met een hoge toegevoegde waarde zoals kaas. Daarnaast wordt de ontwikkeling van nieuwe produkten en het invoeren van innoverende verwerkingstechnieken aangemoedigd, zodat een algemeen kwaliteitsbeleid kan gevoerd worden.

Duitsland voorziet (vooralsnog) enkel steun in de deelstaten Hessen en Beieren waarbij in deze laatste deelstaat de EG-tussenkomst beperkt blijft tot investeringen inzake verpakingsinstallaties en interne automatizing.

Frankrijk heeft zijn Sektorplan uitgewerkt rond de produktie van officieel erkende kaassoorten, waarbij de verbetering van het ganse produktieproces vanaf de aanvoer tot de verzending, als hoofdobjectief naar voren wordt geschoven.

Het Sektorplan van Ierland sluit nauw aan bij het Belgische plan; opmerkelijk is wel dat ook investeringen inzake kleinschalige verwerkingsfaciliteiten op de boerderijen worden aangemoedigd.

Het Verenigd Koninkrijk viseert de verse produkten met hoge toegevoegde waarden en nieuwe produkten, om te voldoen aan de vraag naar produkten met een kortere bewaarduur.

Het Nederlandse Sektorplan viseert enkel de sektor van de verwerking en afzet van ekologischer en bio-dynamische zuivelprodukten. Inspanningen worden geleverd op het vlak van de verbetering van de produktkwaliteit, de marktintroductie van nieuwe ekologischer en bio-dynamische zuivelprodukten, en uitbreidingsinvesteringen als gevolg van fusies en samenwerking tussen de kleinschalige ondernemingen actief in deze sektor.

Maar meer nog dan woorden, geven cijfers het belang aan dat de respektieve Lidstaten hechten aan het sektorplan van de melk- en zuivelprodukten.

Een analyse van de voorziene EG-steun voor de zuivelsektor in de lidstaten leert ons dat op een bedrag van 122.778.324 Ecu of + 123 Mecu voor de periode 1991-1993:

twee grote bijdragetrekkers zijn met Griekenland (28,4 Mecu) en Portugal (26 Mecu);

twee middelmatige bijdragetrekkers zijn: Spanje (16,2 Mecu) en het Verenigd Koninkrijk (11,7 Mecu);

in de derde categorie zitten de overige Lidstaten met België met een bedrag van 5,9 Mecu: alleen voor de Nederlandse en Deense zuivel wordt minder besteed.

Als men de steun voor de zuivelsektor stelt ten opzichte van de totale steun voorzien voor dezelfde periode 1991-1993 in het kader van Verord. 866/90 in de diverse Lidstaten van de Europese Gemeenschap, kunnen drie groepen van landen onderscheiden worden.

Vooreerst de landen die *minder dan 10%* van de hen toekomende steun reserveren voor de zuivelsektor (Italië, Frankrijk en Nederland), daarnaast de landen die *tussen de 10% en 20%* voorbehouden van de steun voor deze sektor (Denemarken, Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Spanje en Ierland) en tenslotte de landen die in het kader van deze gemeenschappelijke aktie een zeer belangrijke inspanning leveren voor de zuivelsektor, wat uitgedrukt wordt in het reserveren van *meer dan 20%* van de steun voor deze sektor (Griekenland, Portugal en België).

Binnen deze laatste groep van landen spant België de kroon, met een aandeel voor de zuivel van meer dan 40% van de beschikbare middelen. Hetgeen overduidelijk illustreert welk belang de Belgische Overheid, in casu de Minister van Landbouw, hecht aan de noodzakelijke herstrukturering van onze zuivelindustrie, hierin bijgetreden door de Kommissie, welke haar speciale aandacht meer bepaald honoreerde door reeds twee jaar opeenvolgend (1991 en 1992) 2 Mecu extra financiële middelen toe te staan. De aandacht voor deze problematiek uit zich daarenboven niet alleen in het reserveren van de aan België toekomende EG-middelen voor de sektor; ook de Belgische Overheid voor de koöperatieve sektor en de Gewesten voor de privésektor zelf dragen hun steentje bij.

In het kader van de wetten op de economische expansie, staan beide in voor minstens het verlenen van de noodzakelijke 5% steun van de Lidstaat.

Uitvoering van het Belgisch sektorplan zuivel

Zoals gezegd, in het kader van de goedkeuring van het Communautair Bestek 'Verwerking en Afzet van landbouwprodukten in België', werd 5.861.000 Ecu voorzien voor de zuivelsektor voor de periode 1991-1993. Van dit bedrag werd in 1991 1.939.740 Ecu besteed voor projecten welke konden betaald worden in het kader van de zogenaamde overgangsbepalingen.

Einde mei werd nog een reeks projecten bij de Kommissie ingediend. Er zal dan ook bij de Kommissie moeten aangedrongen worden opdat verder bijkomende middelen zouden vrijgemaakt worden om deze herstructurering rond te maken.

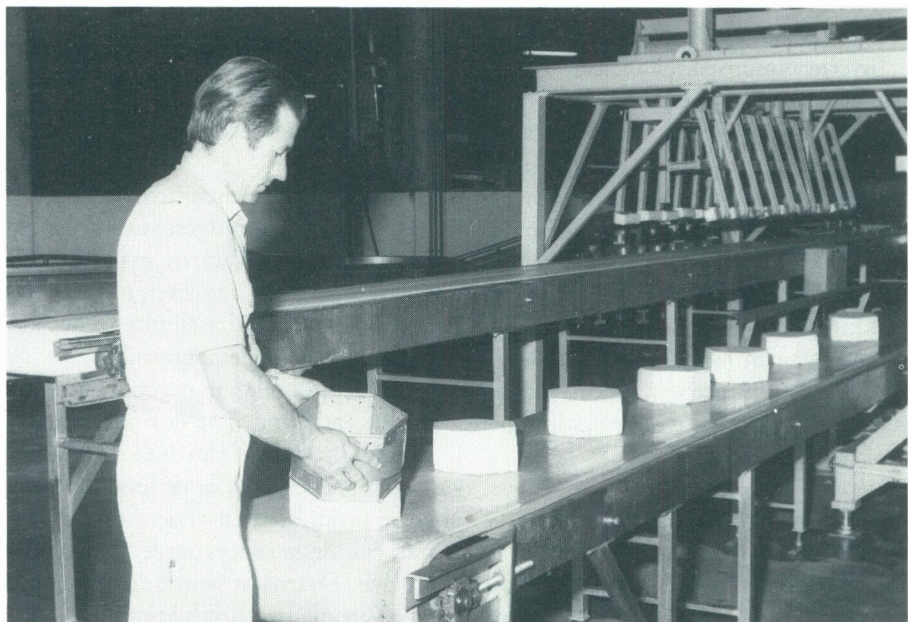
Slotbeschouwingen

Dit neemt niet weg dat men de vraag kan stellen of bij dergelijk herstructureringsplan het optreden van de overheid niet ruimer had moeten zijn dan het inzetten van de klassieke instrumenten. Dit is des te meer gerechtvaardigd, gezien enerzijds de beperkte aandacht van de financiële middelen en holdings in dit land voor de agro-alimentaire sektor in het algemeen en de zuivelsektor in het bijzonder, en anderzijds de toch geringe kapitaalkrachtigheid van onze 'familiale' en coöperatieve zuivelbedrijven zelf.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat, in de in wording zijnde grote Europese eenheidsmarkt, dergelijke bedrijven alle aandacht krijgen van de zogenaamde marktleiders.

Volgens Directeur-Generaal Visser van de Rabobank, investeerde Nestlé van 1986 tot 1989 ca 17,6 mia Zw. F. netto op een balanstotaal van 35,4 mia Zw. F.; in genoemd investeringsbedrag was de helft bestemd voor het aankopen van Europees ruimevestigde merken. Het Franse BSN (Gervais-Danone) investeerde in geciteerde periode netto 31,9 mia FF., waarvan eveneens de helft in 'Goodwill', zijnde merkartikelen.

Het Franse Union Laitière Normande en de Nederlandse Melkunie - Campina, die het zonder 'vergelijkbare' bekende merken moeten stellen, zijn, niet onopgemerkt op Belgisch vlak, recentelijk in de voetsporen van voornoemde reuzen getreden. Immers alleen dergelijke grootschalige bedrijven kunnen voldoende middelen vrijmaken voor Research en Development.

Archief WES

In een recente analyse, uitgevoerd door P. Feillet in opdracht van de Franse ministers bevoegd voor onderzoek en technologie resp. landbouw, waarvan de resultaten werden neergelegd in een rapport getiteld: 'Développer les industries alimentaires par la recherche technologique (déc. '91)', komt men tot volgende vaststelling:

'Contrairement à d'autres secteurs industriels, dits de pointe informatique, électronique, pharmacie, la logique de développement des industries alimentaires par la poussée scientifique et technique, s'efface devant celle de la croissance externe et des efforts sur le plan de marketing. Les dépenses publicitaires des industries alimentaires sont six fois plus élevées que les dépenses de recherche et de développement'.

Is het dan verwonderlijk de verkoopverantwoordelijke in Duitsland voor 'Fromageries Bel-France' met betrekking tot de kaassector te horen stellen dat kleine KMO-kaasmakerijen met regionale uitstraling het in toenemende mate moeilijk zullen krijgen en dat nationale merken door Europese merken moeten worden vervangen en ondersteund door Europese vermarktingsconcepten.

Het is niet zonder zorg, maar eveneens met interesse dat het Ministerie van Landbouw, in het belang van de Belgische melkveehouder en de zuivelnijverheid, de ontwikkelingen in de Belgische Zuivelsektor opvolgt en tracht te begeleiden.

Grensoverschrijdende samenwerkingsvormen zijn produkten van de Eenheidsmarkt 1992. Maar het zal van kapitaal belang zijn dat voldoende im-

pakt aanwezig is van uit eigen landbouwmiddelen op de besluitvorming; goedgestructureerde bedrijven van voldoende schaalgrootte kunnen daar mede borg voor staan.

De beoelging van het Ministerie van Landbouw is steeds geweest daartoe een steentje bij te dragen. Moge de Belgische zuivelsektor aan deze enorme uitdagingen van de komende jaren op de grote en uitbreidende Europese eenheidsmarkt en aan de steeds toenemende internationale concurrentie, het hoofd bieden en succesvol de toekomst tegemoet zien.

VLAAMSE OVERHEIDSSTEUN VOOR INDUSTRIEEL ONDERZOEK

V. Demets,
Stafmedewerkster GOM-West-Vlaanderen

Met ingang van 1 november 1991 geldt een nieuwe regeling inzake de financiële steun aan onderzoeksprojecten die worden ingediend door bedrijven.

In deze nieuwe reglementering wordt een onderscheid gemaakt tussen pré-kompetitief en kompetitief onderzoek. De beslissing over de financiële steun aan onderzoeksprojecten is toevertrouwd aan het IWT, het Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Wetenschappelijk-Technologisch Onderzoek in de Industrie, opgericht op 23 januari 1991.

Onderscheid in onderzoeks- en financieringsvorm

De financiële steun voor onderzoek is verschillend naargelang het om pré-kompetitief of kompetitief onderzoek gaat.

Onder *pré-kompetitief* onderzoek verstaat men basisonderzoek dat niet is gericht op de onmiddellijke commercialisering van onderzoeksresultaten, met andere woorden onderzoek dat nog ver van de markt staat (bijvoorbeeld diepgaand onderzoek op industriële processen teneinde op lange termijn te komen tot verbetering of optimalisatie van die processen).

Omdat dergelijk onderzoek zware kosten met zich meebrengt zonder vooruitzicht op onmiddellijk rendement, wordt de steun hier toegekend onder de vorm van *niet-terugbetaalbare subsidies*.

Het *kompetitief* onderzoek dat wél marktgericht is, houdt het onderzoek in naar of de ontwikkeling van prototypes, nieuwe producten of productieprocedures, met inbegrip van proef- en demonstratieprojecten. Voor dit soort onderzoek bestaat de steun uit *terugvorderbare renteloze voorschotten*.

In principe moeten deze voorschotten volledig worden terugbetaald. Leveren de onderzoeksinspanningen evenwel

geen commercieel resultaat op, dan moet slechts een gedeelte van de voorschotten worden terugbetaald. In dit laatste geval dient het bedrijf, en dus niet het IWT, te bewijzen dat de onderzoeksresultaten niet voor rendabele commercialisering vatbaar zijn.

Aanvragen voor financiële steun kunnen alleen door bedrijven bij het IWT worden ingediend. Dit neemt echter niet weg dat de bedrijven, voor de uitvoering van het onderzoeksproject een overeenkomst kunnen aangaan met onderzoeksinstellingen.

Definiëring van onderzoekskosten

De bepaling van de onderzoekssteun gebeurt op basis van de 'brutokosten' van een project. De kosten die als brutokosten kunnen worden aanvaard, worden hierna gepreciseerd.

Personeelskosten. Hierin zijn begrepen de loonkosten van de rechtstreeks bij het project betrokken personeelsleden, in verhouding tot de tijd die zij aan het project spenderen. Ook de wedde van het bedrijfshoofd kan onder bepaalde voorwaarden in aanmerking worden genomen. Wel kunnen de aanvaarde reële kosten in principe niet hoger zijn dan de gemiddelde barema's die door het IWT worden gehanteerd.

ring van het onderzoeksproject.

Uitrustingskosten. Hier gaat het om uitgaven voor duurzaam materieel dat wordt aangekocht of gefabriceerd voor het onderzoek. De in aanmerking komende kosten zijn evenredig met het gebruik ervan ten behoeve van het project en met de duur van het onderzoekscontract, gerekend vanaf de levering van het materieel in verhouding tot de verwachte levensduur van dit materieel.

Vaste kosten. Deze kosten hebben betrekking op posten zoals administratie, afschrijving van gebouwen en algemene uitrusting, onderhoud, telefoon, verwarming, verlichting, enz. Het is toegestaan om deze vaste kosten forfaitair te berekenen met een maximum van 10% van de andere kosten.

Wanneer een bedrijf een overeenkomst heeft met een onderzoeksinstelling voor de uitvoering van haar onderzoeksproject, dan worden de kosten hiervan ook in aanmerking genomen onder bepaalde voorwaarden.

In principe mag een onderzoeksproject niet langer dan drie jaar duren en komen dus ook alleen de kosten gedurende die periode voor steun in aanmerking. De kosten die werden gemaakt in een periode van 75 werkdagen voorafgaand aan de datum waarop het aanvraagdossier door het IWT als volledig

---

Bedrijven die financiële steun voor hun onderzoeksprojecten willen verkrijgen, moeten op de hoogte zijn van de nieuwe reglementering die sedert 1 november 1991 van kracht is.

Werkingskosten. Deze kosten betreffen de directe uitgaven voor verbruiksgoederen, reis- en verblijfkosten, prestaties van derden, computerkosten, belastingen en douanerechten en overige kosten, voor zover zij geheel of gedeeltelijk noodzakelijk zijn voor de uitvoering

van het onderzoeksproject (zie verder onder 'aanvraagprocedure'), worden eveneens aanvaard. Kosten voor vroegere activiteiten worden verworpen.

Om budgettaire redenen kan het IWT een maximale brutokost per project vastleggen.

Steunpercentage bij subsidie

De toe te kennen subsidie voor industrieel basisonderzoek bedraagt 40 of 50% van de aanvaarde brutokosten van het onderzoeksproject. Een bijkomende steun van 10% (dus tot maximaal 60%) kan worden toegekend in de volgende gevallen:

Het onderzoeksproject wordt ingediend door een KMO. Een KMO is hier een onderneming die minder dan 200 voltijdse personen tewerkstelde en een omzet kleiner dan 15 miljoen Ecu realiseerde tijdens het kalenderjaar dat aan de steunaanvraag voorafgaat. Bovendien moet deze KMO voor minstens 70% worden gecontroleerd door één of meerdere natuurlijke personen en/of ondernemingen die eveneens aan de vermelde criteria van tewerkstelling en omzet voldoen.

Het onderzoeksproject is van bijzonder Europees belang, omdat het uitdrukkelijk is gekoppeld aan een lopend project of programma van de EG of omdat het door de Europese Commissie wordt beschouwd als een project van gemeenschappelijk Europees belang.

De brutokosten van het onderzoeksproject vertegenwoordigen meer dan de helft van de bedrijfsuitgaven voor industrieel wetenschappelijk-technologisch onderzoek tijdens het betrokken kalenderjaar.

De steun bij subsidie wordt uitsluitend bepaald in functie van de aanvaarde kosten van het project. Wat de renteloze voorschotten betreft, wordt bij de steunbepaling echter ook rekening gehouden met het 'subsidie-ekwivalent'. Het systeem van renteloze voorschotten wordt hierna verder toegelicht.

Berekeningswijze bij renteloze voorschotten

Het toegestane bedrag aan renteloze voorschotten bedraagt *steeds 50% van de aanvaarde brutokosten* van het onderzoeksproject. Daarnaast wordt ook een percentage aan *'bruto subsidie-ekwivalent'* (BSE) bepaald.

Dit BSE kan worden omschreven als het *verschil tussen de geaktualiseerde som van alle verkregen voorschotten en de geaktualiseerde som van alle terugbetalingen*¹. Het BSE is met andere woorden het nettovoordeel dat een bedrijf overhoudt aan de steunverlening.

Dit nettovoordeel wordt evenwel beperkt. Het BSE van de renteloze voorschotten mag immers niet meer dan 15

of 25% bedragen van de aanvaarde brutokosten van het onderzoeksproject in geval het project lukt (dit wil zeggen dat het tot commercialisering leidt) en niet meer dan 40% in geval het project mislukt. Deze percentages kunnen met 10% worden verhoogd (dus tot maximaal 35%, respectievelijk 50%) in dezelfde gevallen als supra aangegeven bij de subsidieregeling.

Naargelang het toegestane percentage BSE zal het bedrag aan terugbetalingen van de voorschotten verschillend zijn, de definitie van BSE indachtig, en gezien het bedrag van de renteloze voorschotten van in het begin vast bepaald is (namelijk 50% van de kosten).

De terugbetaling van de renteloze voorschotten moet gebeuren in ten hoogste vijf jaarlijkse schijven. De terugbetaling van de eerste schijf dient te gebeuren een jaar na de beëindiging van het onderzoeksproject.

Een bedrijf dat steun aanvraagt kan kiezen voor ofwel een terugbetaling in vijf gelijke schijven ofwel een terugbetaling in vijf klimschijven, dit wil zeggen dat de volgende terugbetalingsschijf telkens hoger is dan de voorgaande. Dit systeem van klimschijven kan voor het bedrijf interessant zijn. De terugbetalingslast volgt dan immers meer het gradueel verloop van de commercialisering van de onderzoeksresultaten. Anderzijds dient het bedrijf er rekening mee te houden dat uitstel van betaling uiteindelijk resulteert (via de aktualisatieberekening) in een hoger bedrag aan totale terugbetaling dan bij het systeem van vaste terugbetalingsschijven, vermits het BSE maximaal beperkt is en het voorschotbedrag vast bepaald is.

Bovendien houdt het systeem van klimschijven voor de overheid een groter risico in inzake terugbetaling. Daarom past zij voor dit terugbetalingssysteem een hogere aktualisatievoet toe, namelijk de rentevoet op kaskredieten, terwijl voor de terugbetaling in vaste schijven wordt gerekend met de rentevoet op investeringskredieten van meer dan tien jaar.

Aanvraagprocedure en behandelingstermijnen

Het bedrijf dat steun wil genieten maakt een aanvraagdossier op, volgens de handleiding die door het IWT wordt verstrekt, en dient het dossier in bij het IWT. Binnen de 14 werkdagen na ontvangst van het dossier meldt het IWT aan de aanvrager dat het dossier ontvan-

kelijk is of, als de verstrekte gegevens niet volledig zijn, dat er bepaalde bijkomende informatie moet worden gegeven.

Belangrijk is wel dat de behandelingstermijn voor het project pas ingaat op de datum van schriftelijke melding door het IWT dat het dossier 'volledig' is en dus ontvankelijk wordt verklaard.

Vanaf de ontvankelijkheidsverklaring tot aan de definitieve beslissing beschikt het IWT over maximaal 75 werkdagen om het aanvraagdossier te behandelen (deze termijn kan eventueel worden verlengd met 30 werkdagen, maar dan moet het IWT deze verlenging verantwoorden voor de aanvrager).

Het onderzoeksproject wordt niet alleen door de diensten van het IWT geëvalueerd maar ook door een groep van experts. Om de confidentialiteit van de projectgegevens te waarborgen, wordt het aanvraagdossier 'anoniem' voorgelegd aan dit college van deskundigen (de aanvrager moet dan ook zijn projectdossier zo opmaken dat het gemakkelijk anoniem kan worden voorgelegd).

De Raad van Bestuur van het IWT beslist over het dossier op basis van een aantal evaluatiecriteria die zij hanteert en op basis van de evaluatie door de diensten van het IWT zelf en het advies van het expertenkollege. De Raad van Bestuur bepaalt de omvang en de aard van de steunverlening alsook de voorwaarden en modaliteiten ervan.

Binnen de vijf werkdagen na de genomen beslissing wordt een afschrift van de gemotiveerde beslissing gestuurd naar de aanvrager. Vervolgens wordt een kontrakt afgesloten tussen het bedrijf en het IWT.

Verhaalrecht voor de aanvrager

Indien de beslissing van de Raad van Bestuur van het IWT negatief is, dan heeft de aanvrager het recht om herziening van de beslissing te vragen. Dit dient te gebeuren binnen de 30 werkdagen na ontvangst van de beslissing, in een aangetekend schrijven gericht tot de voorzitter van de Raad van Bestuur.

In dit verzoekschrift dient de aanvrager te argumenteren waarom volgens hem het project of bepaalde dossierreglementen verkeerdelijk werden geapprecieerd door het IWT. Als de beslissing van het IWT steunt op een negatief advies van het expertenkollege, dan kan de aanvrager de samenstelling van een nieuw kollege vragen (een afschrift

van het advies of verslag van het expertenkollege wordt aan de aanvrager overgemaakt).

Het IWT beslist binnen de 30 werkdagen na ontvangst van het verzoekschrift tot herziening, en binnen de 60 werkdagen indien wordt beslist tot de samenstelling van een nieuw kollege.

Een definitieve beslissing over het dossier gebeurt binnen de 45 werkdagen na de beslissing tot herziening. Indien de herziening wordt verworpen, dan wordt dit gemotiveerd voor de aanvrager.

Kumul met andere overheidssteun

Alleen de onderzoeksprojecten die niet onder een of andere vorm reeds worden betaald door het Vlaams Gewest, komen voor de onderzoekssteun in aanmerking.

Indien een projekt evenwel financieel wordt gesteund door een publiekrechtelijk persoon die niet onder het Vlaams

Gewest ressorteert, dan kan een tegemoetkoming worden toegekend. Bij de berekening van de maximale onderzoekssteun zal men echter wel rekening houden met de reeds verkregen financiële steun.

Voorlopige richtlijnen

Bepaalde supra aangehaalde richtlijnen bij de toekenning van onderzoekssteun hebben een voorlopig karakter. Het IWT zal na verloop van tijd deze richtlijnen evalueren op basis van de reeds opgedane ervaring met ingediende aanvraagdossiers en zal ze eventueel wijzigen in functie van de opstelling van definitieve richtlijnen.

Begeleiding door de GOM

De GOM-West-Vlaanderen is nauw betrokken bij de werking van het IWT. Meer bepaald situeert de samenwerking zich op het vlak van technologische

dienstverlening naar KMO's toe.

De bedrijven die een aanvraag voor onderzoekssteun wensen in te dienen kunnen dan ook steeds een beroep doen op de diensten van de GOM voor nadere informatie omtrent de steunmogelijkheden en voor advies en begeleiding bij het indienen van het aanvraagdossier.

¹ Voor het aktualiseren van de bedragen maakt men gebruik van de NMKN-rentevoet op investeringskredieten van meer dan 10 jaar of van de NMKN-intrest op kas-kredieten.

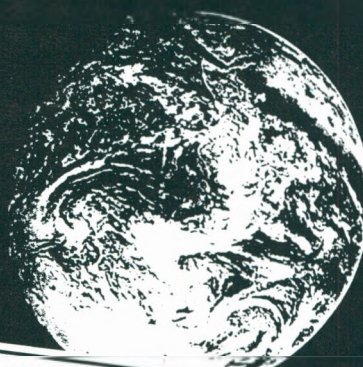
ZEEBRUGGE: THE PLACE TO BE FOR BUSINESS

Investeer nu in de toekomst. De Transportzone Zeebrugge biedt ruimte (gronden) en burelen voor alle Haven- en Transportgebonden bedrijven.

Voor inlichtingen en begeleiding bel nu NV TRANSPORTZONE op het nummer 050/54.76.47 (internationaal /3250.547.647)

TRANSPORTZONE ZEEBRUGGE NV

**AN OFFICE WITH A
WORLDWIDE VIEW!**

bisart 050/33.78.16

Zelfstandige verzekeringsplichtigen: hoofdberoep, bijberoep en helpers; per bedrijfstak; per gemeente; 1990

	Hoofdbezigheid		Bijkomende bezigheid		Helpers					Bedrijfstak				
	M	V	M	V	M	V	Land- bouw	Vis- serij	Nijver- heid	Handel	Vrije beroe- pen	Dien- sten	Diverse beroe- pen	Alge- meen totaal
<i>Arrondissement Brugge</i>														
Beernem	669	245	129	29	214	18	480	—	280	341	98	72	33	1.304
Blankenberge	727	357	72	22	144	31	54	10	232	808	120	99	30	1.353
Brugge	4.448	1.978	813	165	737	148	434	75	1.772	3.627	1.530	609	242	8.289
Damme	598	208	94	18	227	12	406	5	201	334	110	68	33	1.157
Jabbeke	557	233	97	22	215	13	286	1	246	362	131	80	31	1.137
Knokke-Heist	1.996	768	168	32	412	91	212	58	754	1.662	445	194	142	3.467
Oostkamp	995	403	170	37	295	24	465	8	427	658	164	127	35	1.884
Torhout	816	350	126	29	241	35	304	3	425	548	155	111	51	1.597
Zedelgem	864	348	169	29	263	22	372	2	411	565	164	125	56	1.695
Zuienkerke	173	72	20	4	78	2	141	3	48	116	27	10	4	349
Totaal	11.803	4.962	1.858	387	2.826	396	3.154	165	4.796	9.021	2.944	1.495	657	22.232
<i>Arrondissement Diksmuide</i>														
Diksmuide	847	329	119	28	471	32	660	—	305	575	127	100	59	1.826
Houthulst	423	166	54	16	228	16	342	—	141	314	45	45	16	903
Koekelare	373	139	55	7	163	7	261	3	155	218	52	48	7	744
Kortemark	642	224	95	14	281	20	411	—	272	363	75	100	55	1.276
Lo-Reninge	218	82	22	4	194	8	308	—	64	107	23	14	12	528
Totaal	2.503	940	345	69	1.337	83	1.982	3	937	1.577	322	307	149	5.277
<i>Arrondissement Ieper</i>														
Heuvelland	422	174	59	13	313	29	453	—	135	287	58	49	28	1.010
Ieper	1.395	647	186	47	601	68	677	3	576	1.055	342	213	78	2.944
Langemark- Poelkapelle	376	144	58	8	228	17	373	—	146	207	34	58	13	831
Mesen	36	18	1	1	14	—	16	—	24	18	2	6	4	70
Poperinge	914	377	120	29	543	38	779	—	337	575	151	116	63	2.021
Vleteren	215	76	13	9	161	10	239	—	71	108	28	27	11	484
Wervik	641	276	65	14	212	23	274	—	283	428	109	105	32	1.231
Zonnebeke	515	220	61	21	328	25	472	—	206	313	54	89	36	1.170
Totaal	4.514	1.932	563	142	2.400	210	3.283	3	1.778	2.991	778	663	265	9.761
<i>Arrondissement Kortrijk</i>														
Anzegem	624	251	129	17	194	29	295	4	383	314	116	91	41	1.244
Avelgem	339	188	62	10	116	17	124	1	179	246	70	63	49	732
Deerlijk	544	190	92	10	126	17	117	2	318	341	82	78	41	979
Harelbeke	1.019	406	194	48	231	30	164	5	670	670	197	173	49	1.928
Kortrijk	3.417	1.522	536	133	631	110	398	7	1.720	2.424	1.076	539	185	6.349
Kuurne	506	230	76	21	127	14	55	2	320	355	108	89	45	974
Lendelede	251	98	46	5	99	5	99	1	158	150	48	33	15	504
Menen	1.161	609	188	48	271	54	210	4	699	866	272	225	55	2.331
Spiere-Helkijn	82	33	12	4	17	2	40	—	26	56	14	9	5	150
Waregem	1.609	600	241	79	428	66	273	10	1.077	995	360	214	94	3.023
Wevelgem	1.139	505	214	45	252	35	213	4	691	780	226	207	69	2.190
Zwevegem	866	416	153	33	274	29	330	2	481	546	211	149	52	1.771
Totaal	11.557	5.048	1.943	453	2.766	408	2.318	42	6.722	7.743	2.780	1.870	700	22.175

	Hoofdbezigheid		Bijkomende bezigheid		Helpers					Bedrijfstak				
	M	V	M	V	M	V	Land- bouw	Vis- serij	Nijver- heid	Handel	Vrije beroep- pen	Dien- sten	Diverse beroep- pen	Alge- meen totaal
<i>Arrondissement Oostende</i>														
Bredene	371	212	62	16	78	10	36	6	161	400	69	66	11	749
De Haan	557	251	70	15	118	18	107	4	179	531	124	72	12	1.029
Gistel	435	199	73	16	173	20	205	1	206	337	81	64	22	916
Ichtegem	618	240	80	13	215	15	315	2	296	372	67	96	33	1.181
Middelkerke	780	341	99	14	227	23	277	3	250	720	102	89	43	1.484
Oostende	2.407	1.262	327	90	305	79	97	53	798	2.346	652	393	131	4.470
Oudenburg	313	124	52	14	117	9	143	—	141	218	53	47	27	629
Totaal	5.481	2.629	763	178	1.233	174	1.180	69	2.031	4.924	1.148	827	279	10.458
<i>Arrondissement Roeselare</i>														
Hoogede	465	156	66	24	233	19	347	2	192	261	64	64	33	963
Ingelmunster	495	167	75	16	171	20	147	—	288	323	61	79	46	944
Izegem	1.196	469	186	41	290	44	217	2	643	863	221	211	69	2.226
Ledegem	451	200	72	10	178	18	219	—	256	299	60	74	21	929
Lichtervelde	386	173	69	13	163	15	238	1	188	270	42	57	23	819
Moorslede	472	254	65	12	236	15	294	—	220	365	76	78	21	1.054
Roeselare	2.269	1.012	373	74	533	66	432	7	921	1.826	495	510	136	4.327
Staden	595	230	81	12	357	22	515	2	259	346	69	87	19	1.297
Totaal	6.329	2.661	987	202	2.161	219	2.409	14	2.967	4.553	1.088	1.160	368	12.559
<i>Arrondissement Tielt</i>														
Ardooie	476	184	74	24	238	13	337	3	206	294	56	84	29	1.009
Dentergem	388	149	57	14	158	20	217	1	198	232	57	50	31	786
Meulebeke	481	186	75	10	249	28	294	1	243	346	56	74	15	1.029
Oostrozebeke	366	123	50	7	145	6	147	—	215	217	42	45	31	697
Pittem	391	126	52	10	213	18	320	—	182	198	40	46	24	810
Ruiselede	289	97	47	5	148	13	251	—	107	151	42	35	13	599
Tielt	912	378	170	24	457	46	564	—	415	657	176	122	53	1.987
Wielsbeke	380	125	53	12	155	16	127	—	248	224	61	49	32	741
Wingene	763	318	96	17	365	23	639	2	314	395	88	90	54	1.582
Totaal	4.446	1.686	674	123	2.128	183	2.896	7	2.128	2.714	618	595	282	9.240
<i>Arrondissement Veurne</i>														
Alveringem	325	104	29	5	243	10	382	—	85	180	35	21	13	716
De Panne	457	264	41	16	118	17	48	1	195	510	81	57	22	913
Koksijde	902	328	98	29	208	35	129	9	322	779	215	113	33	1.600
Nieuwpoort	470	209	48	15	127	19	92	11	175	442	80	66	22	888
Veurne	505	196	75	15	269	24	327	1	205	340	114	58	39	1.084
Totaal	2.659	1.101	291	80	965	105	978	21	982	2.251	525	315	129	5.201
<i>Provincie</i>														
W.-Vlaanderen	49.292	20.959	7.424	1.634	15.816	1.778	18.200	324	22.341	35.774	10.203	7.232	2.829	96.903

Bron: Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen.

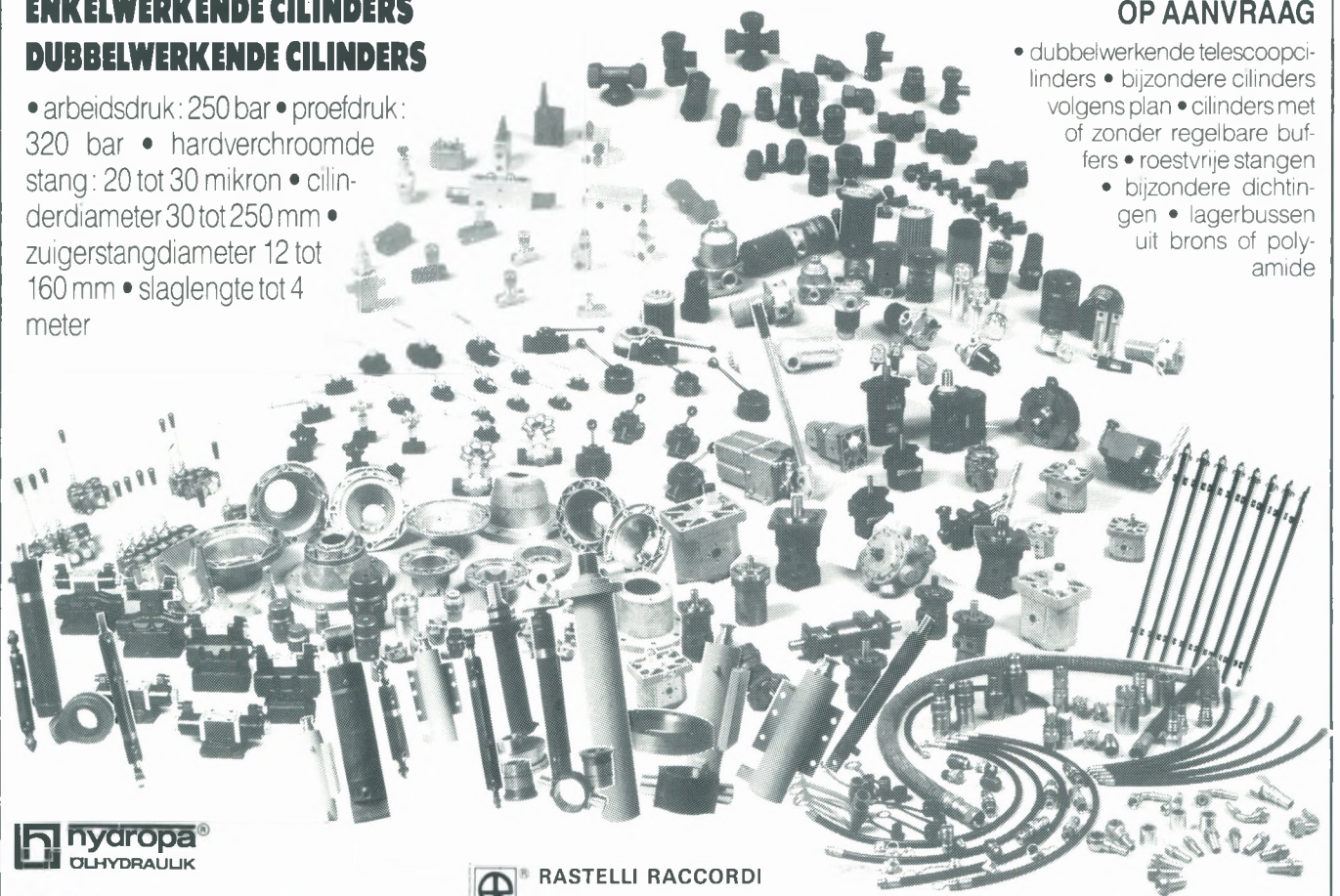
HYDRAULISCHE CILINDERS HYDRAULISCHE GROEPEN

ENKELWERKENDE CILINDERS DUBBELWERKENDE CILINDERS

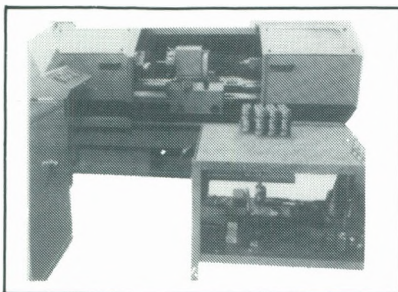
• arbeidsdruk: 250 bar • proefdruk: 320 bar • hardverchromde stang: 20 tot 30 mikron • cilinderdiameter 30 tot 250 mm • zuigerstangdiameter 12 tot 160 mm • slaglengte tot 4 meter

OP AANVRAAG

- dubbelwerkende telescoopcilinders
- bijzondere cilinders volgens plan
- cilinders met of zonder regelbare buffers
- roestvrije stangen
- bijzondere dichtingen
- lagerbussen uit brons of polyamide

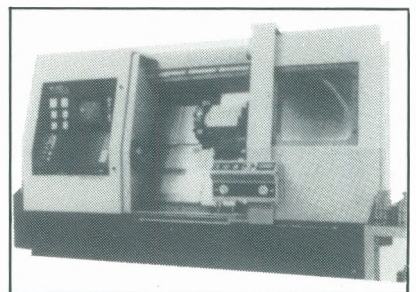
S.A.M. HYDRAULIK

VAPO

HYDRAULICS n.v.
Industrielaan 8
8658 DADIZELE

Telefoon 056/50 11 16 en 50 11 17
Telex VAPODA 85962 - Telefax 056/50 17 99

▪ *Aan de heer Guido Declercq, lid van het Redaktiekomitee van 'West-Vlaanderen Werkt' werd bij koninklijk besluit van 16 juli 1992 de persoonlijke titel van baron verleend. De heer G. Declercq was mede-oprichter en eerste directeur van het WER-WES.*

▪ *In het kader van Europese steun aan het gemeenschapsbeleid op energiegebied, verstrekt de Europese Investeringsbank twee miljard fr. voor de bouw van een gasterminal in Zeebrugge. Momenteel wordt de gasleiding aangelegd waardoor het gas zal worden aangevoerd vanuit de aardgasvelden ter hoogte van de Noorse kust. Een deel van het krediet is bestemd voor de noodzakelijke terminalvoorzieningen voor de aanvoer en bewerking van aardgas in Zeebrugge. Een tweede deel wordt aangewend voor de financiering van een gasleiding van 145 km lengte tussen Zeebrugge en de Franse grens, om het aardgas verder te transporteren naar Frankrijk, Spanje en Italië.*

▪ *Vanaf september beschikken de afdeling toerisme en het vierde en vijfde jaar van de hotelschool Spermalie over nieuwe gebouwen in de Snaggaardstraat te Brugge; 'Hoeve Hemelryck' werd ingericht als een didactisch hotel met een hotelreceptie die door de leerlingen zelf bemand wordt. In de keuken krijgen de leerlingen van de hotelschool via monitoren onderricht. Zij kunnen zelf deze kooklessen op één van de twaalf keukenunits in praktijk brengen. Andere faciliteiten zijn: een didactisch reisbureau, een computerklas, een aula voor 90 personen, een whirlpool en een fitnessruimte.*

▪ *Op 10 juli 1992 werd de vereniging Monumentenwacht West-Vlaanderen opgericht. Het doel van de Monumentenwacht is om via provinciale werking een regelmatig onderhoud te stimuleren van het bouwkundig erfgoed in West-Vlaanderen. Het erfgoed zal jaarlijks grondig geïnspecteerd worden door een team van vakkundige monumentenwachters. Eind augustus werd een aanvang gemaakt met de opleiding van de Monumentenwachters en de werving van de abonnees teneinde per 1 januari 1993 operationeel te zijn.*

▪ *De groep Euro-Tapis uit Beveren-Leie investeert een kwart miljard fr. in de uitbreiding van haar produktiehallen en in de aankoop van nieuwe weefgetouwen. Met de aankoop van zes ADR-PTR weefgetouwen profileert het bedrijf zich op de markt van het ingebonden tapijt. De omzet van het bedrijf wordt op bijna 650 miljoen fr. geschat.*

▪ *De Zeebrugse vismijn noteerde in het eerste kwartaal van dit jaar een omzetsijging van 7%. De Zeebrugse vismijn behoort hiermee tot de weinige Europese visveilingen die een vooruitgang hebben geboekt. Hoewel de aanvoer van eigen vis verminderde, werd toch nog een besomming van 478,7 miljoen fr. bereikt. Dit is 7% meer dan in dezelfde periode van vorig jaar. Hierbij werd minder pladijs maar meer tong aangevoerd met een sterke stijging in de prijs van tong; pladijs en tong vertegenwoordigen 65,23% van de totale besomming gerealiseerd in de Zeebrugse Visveiling. De aanvoer van vis uit het buitenland steeg in vergelijking met vorig jaar met 42%.*

▪ *In juli verschenen twee nieuwe folders over het fietstoerisme in West-Vlaanderen; een eerste folder geeft een overzicht van de provinciale fietsroutes, -arrangementen en -uitleendiensten in onze provincie. Een tweede folder bevat alle informatie over fietsmogelijkheden per gemeente in de kuststreek en het achterland. De folders zijn gratis te verkrijgen bij provinciale diensten, diensten voor toerisme en Westtoerisme.*

▪ *Het nieuwe hoofddistributiecentrum van Electrabel te Evergem werd in juli jongstleden officieel in gebruik genomen. In dit magazijn van 3.500 m² worden ongeveer 4.500 artikelen opgeslagen. Van hieruit worden deze naar de verschillende plaatselijke opslagplaatsen en klantendiensten overgebracht. Naast het magazijn beschikt Electrabel ook over een overdekte stapelplaats van 700 m² en een terrein van 1 ha voor het grotere materiaal. Electrabel besloot zijn stock te concentreren in Evergem omwille van de centrale ligging en goede bereikbaarheid.*

▪ *De Provinciale Kommissie voor het Voorkomen van Misdadigheid voerde ook deze zomer preventie-acties uit aan de Kust. Aldus werd de aandacht van de toeristen en bewoners gevestigd op het gevaar voor diefstallen en inbraak. In het kader van deze acties werden ook affiches en folders verspreid. Deze acties gebeurden in samenwerking met de gemeentepolitie, de rijkswacht en de gerechtelijke instanties.*

▪ *De firma Bekaert uit Zwevegem, producent van staaldraad en staalkoord ondertekende in juli een principiële akkoord met Haggie Ltd. voor de produktie van staalkoord in Zuid-Afrika. De firma Haggie is een geïnterspecialiseerde engineering groep, met hoofdkantoren in Zuid-Afrika die producten vervaardigt voor een groot aantal industrieën zoals mijnbouw, oliewinning, motorenproduktie, bouw en konstruktie, zowel in Zuid-Afrika als in exportmarkten. De nieuwe fabriek heeft een geplande capaciteit van 6.000 ton en zal ongeveer 200 mensen tewerkstellen. Bekaert zal de technologie en de gespecialiseerde machines en installaties leveren.*

▪ *Clama Mattress Ticking uit Zwevegem, producent van matrastijk zal geleidelijk zijn activiteiten in Zwevegem en Ieper naar het bedrijventerrein van Ieper overbrengen. De commerciële en administratieve diensten in Zwevegem verhuizen naar nieuwe gebouwen en magazijnen op het Ieperse bedrijventerrein Ieperlee. Na enkele jaren wordt ook het machinepark in Ieper naar het bedrijventerrein verplaatst. Deze investeringen worden op een 100 miljoen fr. geraamd.*

▪ *Aan het bedrijf International Bio-Synthetics te Brugge, beter bekend als de Gistfabriek, werd door de bestendige deputatie van West-Vlaanderen een vergunning verleend voor de aanmaak van lipase. Deze vergunning werd samen met twee andere vergunningen eind juni aan de Gistfabriek toegekend voor een periode van 9 jaar, tot 2001 dus. Op advies van het Schepencollege werd de vergunning aan strenge voorwaarden in verband met milieuhinder gekoppeld.*

■ De firma **Jonckvansteen nv** te Passendale is een geïntegreerd bedrijf (spinnerij-weverij) dat gespecialiseerd is in de produktie van polypropyleen-backing voor de tapijtindustrie. Het bedrijf kon de afgelopen jaren goede resultaten voorleggen. In 1990 noteerde Jonckvansteen een omzet van 489 miljoen fr., in 1991 steeg deze tot 525 miljoen fr. Het bedrijf stelt een 75-tal mensen tewerk.

■ De firma **Balta** uit St.-Baafs-Vijve is sinds ongeveer 30 jaar uitgegroeid tot een multinationale onderneming met 260.000 m² fabrieksruimte en een omzet van meer dan 7 miljard fr. Zij produceert karpotten, kamerbreed tapijt en projekt tapijt in langstapelige Nieuw-zeelandse scheerwol (méér dan 10 miljoen kg) of in Berclonvezel, geweven of getuft.

■ **Jonckheere Bus en Coach nv**, te Roeselare, ontving van de Waalse openbare vervoermaatschappij Tec een bestelling van 363 miljoen fr. voor de levering van 67 stadsbussen in 1993. De gevraagde bus, een tweedeurs, werd door Jonckheere in 1989 speciaal voor de Belgische markt ontworpen. Op het Europese Autobus- en Autocarsalon te Kortrijk, werd dit type bus reeds tweemaal bekroond met de prijs van de beste autobustechniek. Met deze bestelling verovert Jonckheere meteen een marktaandeel van 50 procent in Tec; Tec (Transport en commun) is de Waalse tegenhanger van De Lijn. Jonckheere sloot ook een dealersovereenkomst met het Duitse Bus und Car Vertriebszentrum GmbH uit Filterstadt.

■ De passagierstrafiek op de **luchthaven van Oostende** steeg tijdens het eerste semester van 1992 met 13 procent. De vrachtrafiek daalde met 27 procent. De toename in passagiersvluchten (ruim 43.000 passagiers meer tijdens de eerste helft van het jaar) is toe te schrijven aan bijkomende charters en taxivluchten van kleine vliegtuigen. De daling van het vrachtvervoer tot ruim 19.000 ton kent verschillende oorzaken waaronder het faillissement van de Nigeriaanse luchtvaartmaatschappij EAS en de werken aan de landingsbaan. Naar verwachting zal de vrachtrafiek in de tweede helft van het jaar opnieuw toenemen door ondermeer de nieuwe vrachtlijn van Air Sweden naar India. Vanaf 21 juli 1992 werd het aantal vrachtvluchten naar India ook verdubbeld tot vier per week. Ongeveer 75 procent van de vrachtrafiek gebeurt door Afrikaanse luchtvaartmaatschappijen.

■ De firma **Ghelaenco** gevestigd te Ieper, is als eerste Westeuropes bouwbedrijf actief in Polen. D en P Construction, een dochteronderneming van Ghelaenco, bouwt in Warschau een kantoorgebouw met drie verdiepingen en een globale oppervlakte van 3.600 m². Het complex wordt gerealiseerd in staal, aluminium en spiegelglas, materialen die allemaal vanuit België worden ingevoerd. Bij de Groep Ghelaenco zijn een 150-tal werknemers tewerkgesteld. In 1991 realiceerde het bedrijf een omzet van circa 1 miljard fr. Voor dit jaar wordt de omzet op 1,5 miljard fr. geraamd, waarvan ongeveer 400 miljoen in Polen.

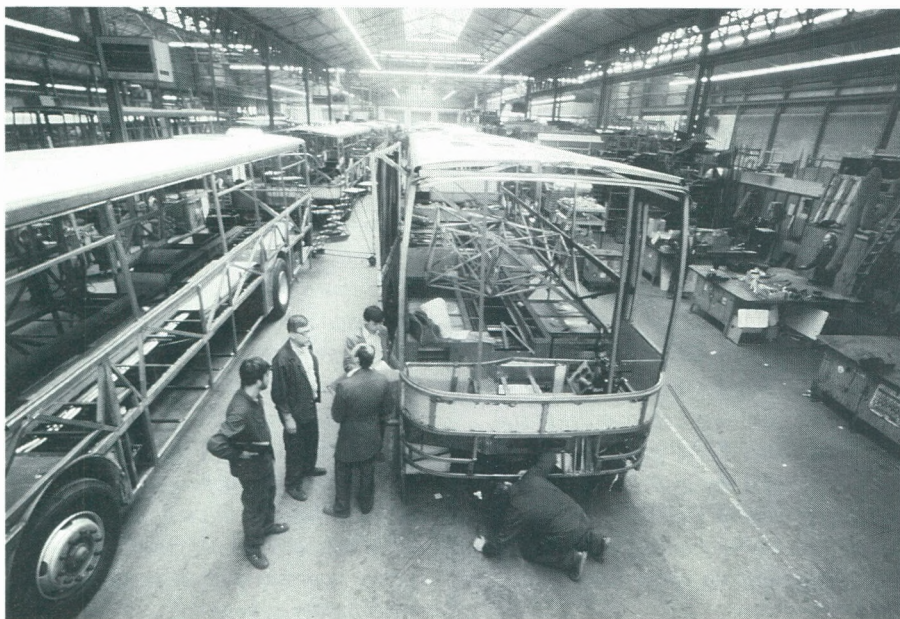
■ Met het inzetten van de 'Prins Filip' op de Oostende-Dover route en de introductie van Clubclass-faciliteiten op het Zeebrugge-Felixstowe traject, verzekert P & O zijn klanten een comfortabele vaart op deze routes. Voor het Paasverlof 1993 hoopt P & O een 'turn up and go' vaarschema aan te bieden met vertrek om de 45 minuten. Hiertoe zal ook de lancering van de Jumbo Ferry de 'Pride of Burgundy' in de lente van 1993 bijdragen. Als enige ferrymaatschappij met een volledig gecomputeriseerd systeem voor ticket-aflezing, introduceert P & O European Ferries nu ook een express check-in voor alle reizigers op de drie Dover-routes. Dit systeem reduceert het inchecken van 30 tot 20 minuten.

■ Met de verkoop van circa 4,9 ha door Leiedal aan de firma Masureel Veredeling, is het **bedrijventerrein Wevelgem Zuid** volledig volzet. Op deze zone zijn 54 bedrijven gesitueerd met een tewerkstelling van ongeveer 600 mensen.

■ De **Avelgemse Spinnerij** vestigde zich als eerste op het nieuwe bedrijventerrein IJzeren Bareel te Spiere-Helkijn. De spinnerij verhuisde van Avelgem naar nieuwe gebouwen op het bedrijventerrein op een perceel van 3,5 ha. In totaal gaat het om een investering van ruim 300 miljoen fr. in gebouwen en machinepark. De AVS is een spinnerij van garens waarvan 40 procent voor de export bestemd is. Het bedrijf kent een jaarlijkse omzet van ongeveer 600 miljoen fr. en beschikt over twee nevenbedrijven in Wervik (Recospin) en Rekkem (Symaco). Bij de spinnerij zijn 46 mensen tewerkgesteld.

■ Jeugdcentrum **De Lork** gelegen op de Kemmelberg, beëindigde de eerste fase van de geplande uitbreiding; de eetzaal werd verruimd en er zijn meer vergaderplaatsen. In een volgende fase wordt de slaapkammodatie aangepakt. De Lork is eigendom van het Vlaams Kommissariaat-Generaal voor Toerisme en wordt uitgebaat door het Centrum voor Jeugdtoerisme. Sedert 1990 haalt de Lork meer dan 20.000 overnachtingen per jaar.

■ In juli 1992 werd het konfekteriebedrijf **Inbelco** uit Poperinge overgenomen door een financiële groep. Het bedrijf noemt voortaan **Inbelco International nv**.

Hof, Kortrijk

▪ De firma **Orotex** uit Wielsbeke is sinds 1978 gespecialiseerd in naaldvilt voor automatten en voetmatten:

Orotuft startte in 1985 met de productie van voorgeverfd getuft tapijt. De spinnerij **Orofil**, gestart in 1985 brandde af in 1985 en werd nadien totaal gemoderniseerd heropgebouwd. De betrokken firma's produceren per jaar ongeveer 35 miljoen m² naaldvilt en 6 miljoen m² getuft tapijt. De omzet bedraagt 2,3 miljard fr.

▪ **Lucien Matton**, zaakvoerder van **Clovis Matton nv**, gevestigd te Avelgem-Kerkhove, werd voor een periode van twee jaar tot voorzitter verkozen van de internationale beroepsvereniging van de zaadhandel. Bij deze beroepsorganisatie zijn 52 nationale organisaties aangesloten. Het bedrijf **Clovis Matton** boekte vorig jaar een omzet van 1,64 miljard fr.

Een van de belangrijkste taken van de nieuwe voorzitter wordt de organisatie van het **FIS (Fédération Internationale du Commerce des Semences)**-wereldkongres 1994 dat in Oostende zal plaatshebben.

▪ Het nieuwe **Bedrijventerrein IJzeren Bareel te Spiere-Helkijn** is volledig uitverkocht. De 26 bedrijven die er zich komen vestigen zijn op één na allemaal Vlaamse bedrijven en zullen Spiere-Helkijn een extra tewerkstelling van 250 man opleveren.

▪ De firma **Sophis Systems** uit Wevelgem realiseerde op de mei-textielbeurs in Lyon een **ISDN-verbinding** tussen het aldaar opgestelde **Cad-systeem** en het **Sophis-Cadsysteem** te Kortrijk. Een dergelijke **ISDN-lange afstand verbinding** biedt de textiel-designer de mogelijkheid om rechtstreeks in verbinding te staan met het produktiehuis. Zo installeerde **Sophis** bij de firma **Santens** te Veurne, producent van sponsweefsels, een **data-link** tussen de centrale ontwerpafdeling in Oudenaarde en de produktieafdeling in Veurne. **Sophis Systems** onderzoekt momenteel aanvragen van designstudio's uit de USA voor een **Cad-verbinding** met hun produktie-eenheden in Turkije en Marokko.

▪ In samenwerking met drie Vlaamse kabelmaatschappijen en met de steun van het Vlaamse Gewest, bracht **Barco** de Olympische Zomerspelen van Barcelona 'live' en in 'High Definition Television' op de Vlaamse kabel. Dit Vlaams experiment was uniek in Europa: de **HDTV-signalen** werden namelijk niet alleen via satelliet ontvangen, maar bovendien via bestaande kabelnetten verdeeld naar verschillende demonstratiecentra. Deze demonstratiecentra bevonden zich in De Panne, Kuurne, Gent en Antwerpen. **Gaselwest-Electrabel in Kortrijk**, **Teve Oost-Electrabel in Gent** en **Integan in Antwerpen** werkten mee aan dit project.

▪ De **Regie voor Maritiem Transport** heeft haar carferry de 'Prince Laurent' verkocht aan een Griekse rederij. De 'Prince Laurent', gebouwd in 1972, zal worden ingezet voor toeristische vaarten in de Egeïsche en de Middellandse Zee. De boot heeft een capaciteit van 1.400 passagiers en een honderdtal vrachtwagens.

▪ **Bouwmaatschappij Promo I nv**, start binnenkort de bouw van een kompleks met 160 villa-appartementen op poldergronden bestemd voor verblijfsrecreatie tussen Middelkerke en Westende. **Promo I** werd opgericht door een aantal bouwpromotoren en zakenlui met als afgevaardigd bestuurder de heer **Robert Desimpel**. Bij de creatie van **Green Garden** op het 1,3 ha grote domein, wordt speciale aandacht besteed aan een groene ruimtelijke ordening.

BANK VAN ROESELARE

JA. UW AANPAK LIGT ONS.

Kent u dat alles-is-mogelijk gevoel?

Een stevig uurtje joggen, uw grenzen verleggen, dat is het einde. Op zo'n moment gelooft u honderd procent in uzelf, voelt u waar het echt op aankomt.

CERA pakt uw bankzaken net zo enthousiast aan. Met alle middelen. Open en hartelijk. Wij luisteren naar uw wensen, praten alles

in het volste vertrouwen met u door, helpen u bij het realiseren van uw plannen.

Loop eens langs bij het CERA-bankkantoor in uw buurt. Wij zijn open wanneer u vrij bent. Zelfs op vrijdagavond of zaterdag-

morgen. U vindt bij ons medewerkers die net zo hard in uw projecten geloven als uzelf. Die voor u de nodige financiële ruimte scheppen. Want CERA doet er alles aan om dat alles-is-mogelijk gevoel waar te maken.

R U I M T E I N J E B A N K Z A K E N .

Te huur of te koop:
terreinen in ambachtelijke zone
in de streek van Roeselare

Te huur:
burelen in centrum Roeselare met parkeermogelijkheden

Inlichtingen:

OLIVIER INVEST N.V.
Kerkplein 30
8800 Roeselare
tel. **051/24.27.20** van 9 tot 12 h.

IN MEMORIAM

In Brugge-Sint-Andries overleed op 16 juli jongstleden ere-gedeputeerde Hilair De Fauw.

De heer De Fauw was katholiek gemeenteraadslid in Sint-Andries van 1958 tot 1970, CVP-provincieraadslid van 1965 tot 1985 en CVP-gedeputeerde van 1967 tot 1985.

Achtereenvolgens sekretaris van het Christelijk Coöperatiewezen in het arrondissement Brugge, provinciaal voorzitter en nationaal bestuurslid van de Christelijke Coöperatieven, was hij ook lid van het plaatselijk ACW-bestuur.

De heer De Fauw was voorzitter van de Raad van Beheer van de Westvlaamse Economische Raad van 23 juni 1977 tot 4 december 1978. Vervolgens was hij voorzitter van de GOM-West-Vlaanderen van 27 mei 1977 tot 12 december 1985, en van de Raad van Bestuur van het Westvlaams Economisch Studiebuureau van 26 oktober 1977 tot 10 december 1985.

Het Westvlaams Ondernemersfonds '92

De officiële proklamatie van het Westvlaams Ondernemersfonds had plaats op 2 september 1992 te Brugge. Na een uiteenzetting over de doelstellingen van het Fonds en een toelichting bij de keuze door de jury brachten de laureaten een korte voorstelling van hun bedrijfsproject.

Het Westvlaams Ondernemersfonds (WOF) werd opgericht met als doel jonge, innovatieve ondernemers in West-Vlaanderen financieel te steunen in de beginfase van de ontwikkeling van hun bedrijf. Daarom worden die initiatieven gesteund die zich in een startfase bevinden, getuigen van een innovatieve aanpak, nood hebben aan een technologische aanbreng en die een begeleiding vanuit een Industriële Hogeschool of gespecialiseerd technisch instituut kunnen gebruiken.

Het Fonds kan jaarlijks maximum 4 renteloze leningen voor een gezamenlijk bedrag van 1,5 miljoen fr. toekennen. Deze leningen worden toegekend

voor een periode van 6 jaar en worden vanaf het derde jaar naar rato van één vijfde terugbetaald. Dit betekent dat wanneer de lening 500.000 fr. bedraagt, deze rentevrijstelling, omgezet in huidige waarde, voor elk van de bedrijven een premie van 270.000 fr. vertegenwoordigt. Het kapitaal voor dit Fonds werd samengebracht door de GOM-West-Vlaanderen en het provinciebestuur van West-Vlaanderen.

De kandidaturen worden ingediend voor eind april van elk jaar bij de GOM-West-Vlaanderen, afdeling Bedrijfsontwikkeling, en beoordeeld door een Commissie onder voorzitterschap van bestendig afgevaardigde W. Vens, voorzitter van de GOM-West-Vlaanderen. Bij de Commissie zetelen o.m. de directeuren van de Westvlaamse Industriële Hogescholen en enkele vertegenwoordigers van de bedrijfswereld uit de provincie.

De Commissie kende in 1992 een renteloze lening toe aan de bedrijven Form uit Oostduinkerke, DB Automation uit Heule en Gefra Engineering uit Brugge.

Form nv met maatschappelijke zetel in Oostduinkerke produceert in een bedrijfsgebouw in Lichtervelde isolerende vormstukken uit rotswol.

De firma werd in oktober 91 opgericht door de twee vennoten. Zij hebben een machine ontworpen voor de productie van vormstukken, waarbij rotswol uit elkaar getrokken wordt, vervolgens in vormstukken geblazen, geperst en gebakken tot gestandaardizeerde vormen voor bochtelementen voor lasbochten.

De machine kan 6 gelijke vormen ineens produceren. Momenteel ontwerpt men een PLC-sturing die zou toelaten om vormstukken van verschillende grootte tegelijk te produceren, zodat beter op de vraag kan ingespeeld worden. Men doet verder testen om andere materialen zoals bijvoorbeeld glaswol te gebruiken. Een volgende fase in de ontwikkeling van het bedrijf is om, naast bochten, ook isolatie-elementen voor flenzen enz. te ontwerpen.

DB Automation bvba uit Heule ontwerpt industriële automatizatie, in een eerste fase vooral voor de aluminium-extrusie.

Het bedrijf werd opgericht in januari 1992. De oprichter had een jarenlange ervaring inzake aluminiumextrusie. Mo-

menteel bestaan de belangrijkste opdrachten van het bedrijf in het ontwerpen van de trekinstallaties bij extrusie van aluminiumprofielen. Deze installaties hebben 2 grijpers die om beurt de aluminiumprofielen trekken (20 of meer meters). Vervolgens worden de profielen afgezaagd en daarna keren de grijpers tegen hoge snelheid terug, waarbij ze op enkele mm de andere trekker passeren. DB Automation doet het ontwerp, schrijft de software en test gans de trekinstallatie uit. Een belangrijke verbetering bij vorige ontwerpen is de zelfdiagnose bij eventuele pannes.

DB Automation wil ook automatiseringsprojecten aanpakken in andere sectoren.

Gefra Engineering, met maatschappelijke zetel te Brugge, heeft een apparaat ontworpen dat vlees van zalm recupereert na het fileren.

Gefra Engineering is opgericht in 1992 en gegroeid uit de firma Gefra, een visgroothandel uit Zeebrugge. Het bleek dat na het fileren van zalm nog veel vis aan de graat bleef hangen. Dit afval werd als zeer laagwaardig beschouwd. De stichter onderzocht de mogelijkheid om dit vlees automatisch van de graat te schrepen, waarna dit vlees van uitstekende kwaliteit, kon gebruikt worden bij het bereiden van allerlei zalmpreparaten.

Momenteel is een basisprototype klaar, dat aantoonde dat het principe goed is. De firma heeft hierbij een oktroyaanvraag ingediend, waarbij het nieuwheidsonderzoek positief is verlopen. De bouw van een definitief prototype, waarbij nog enkele verbeteringen zullen aangebracht worden, moet de firma Gefra Engineering in staat stellen de machine te verkopen aan buitenlandse geïnteresseerden.

Voor de toekomst wil Gefra Engineering visverwerkingsmachines ontwerpen voor andere soorten vis.

Interreg

In het kader van het grensoverschrijdend samenwerkingsprogramma Interreg voor de Frans-Belgische Grenszone Vlaanderen-Nord-Pas De Calais werden door de Stuurgroep 13 grensoverschrijdende projecten goedgekeurd voor een totaal bedrag van 194.658.790 fr.

Interreg is een samenwerkingsverband tussen verscheidene openbare instanties aan weerszijden van de grens: langs Vlaamse kant de Provincie West-Vlaanderen (koördinator) en de Vlaamse Gemeenschap en langs Franse kant het Département du Nord, de Région Nord-Pas de Calais en de Préfecture Nord-Pas de Calais.

Het Interreg-programma heeft als doel de grensregio's in de Europese Gemeenschap te helpen bij het overwinnen van de ontwikkelingsproblemen die te wijten zijn aan hun relatieve afzondering binnen de nationale economie en stimulansen te geven aan gemeenschappelijke initiatieven aan weerszijden van de grens.

Tot de goedgekeurde projecten behoren de organisatie van contactdagen voor technologie en export (georganiseerd door de GOM-West-Vlaanderen), contactdagen Vormingsinstituut en SIFOP Duinkerke, het informatie- en sensibilisatieprogramma voor Kortrijk-Rijsel, de oprichting van een kunstcentrum voor kant en textiel, de realisatie van de Cobergherfietsroute, de studie van de erosie in het kustgebied Duinkerke-De Panne, het waterbeheersingsprogramma voor De Moeren, het project rond de geschiedenis van Douane en Smokkel, en een vijftal projecten rond de IJzer.

De Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening

Uit het jaarverslag 1991 van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening blijkt dat het opgepompt volume 36.599.040 m³ bedroeg tegenover 37.462.621 m³ in 1990, wat een daling betekent van 2,3 procent.

Het waterproductiecentrum 'De Blankaart', dat na de droge, warme zomer van 1990 uit dienst moest worden genomen wegens een te laag peil in het spaarbekken, werd terug opgestart in 1991. Ondertussen produceerde dit centrum 7.187.814 m³ water in amper tien maanden tijd. De productie bedroeg meer dan 20.000 m³ per dag. Dit werd mogelijk gemaakt door het in dienst nemen van een alternatief innamepunt in de IJzer, dat in een recordtempo gerealiseerd werd. Deze verbinding leverde in 1991 nagenoeg 912.660 m³ water op, waarmee de rendabiliteit van het project wordt aangetoond.

Met de verhoogde productie in het W.P.C. 'De Blankaart' kon eindelijk de

noodzakelijke beperking van de afpompings uit de Carboonkalkklaag worden doorgevoerd.

Ter sanering van het kaptatiegebied van 'De Blankaart' werd intensief overleg gepleegd met de Vlaamse Milieu-maatschappij, de Rijkswacht, het Ministerie van Landbouw, de Polderbesturen, de nv. Aquafin, diverse gemeentebesturen, landbouworganisaties, enz... Deze contacten hadden voornamelijk tot doel een planning op te stellen voor de eliminatie van verontreinigingspunten in het kaptatiegebied en de actieve medewerking te vragen van alle betrokken diensten.

De ontijzeringsinstallatie te Spiere werd vóór de zomer opnieuw in gebruik genomen. Tevens werden de zo goed als onmisbare productieputten, die door de te grote daling van de watertafel in de Carboonkalklagen moesten worden stilgelegd, snel hersteld of herboord.

Verder is ook de eerste fase (15.000 m³/dag) van het waterproductiecentrum te Harelbeke in uitvoering. Er werd begonnen met de studie van het waterproductiecentrum Kooigem en van de denitrificatieinstallatie van het waterproductiecentrum 'De Blankaart'. De projecten zullen in de komende jaren leiden tot zowel de kwantitatieve, als de kwalitatieve verbetering van de drinkwatervoorziening in West-Vlaanderen.

In 1991 werd door de VMW in West-Vlaanderen 156 km leidingen aangelegd, wat de lengte van het net nu op 7.994 km brengt. Het aantal huisaansluitingen nam in 1991 toe met 6.201 eenheden. Het totaal aantal aangesloten woningen bedraagt nu 256.593 eenheden.

Goede start van het toeristisch seizoen aan de Belgische Kust

Voortbouwend op een traditie van ruim 30 jaar heeft het Westvlaams Economisch Studiebureau (WES) de toeristische activiteit aan de Kust en in het Achterland tijdens de voorseizoenmaanden mei en juni 1992 geanalyseerd. Dit gebeurt aan de hand van de evolutie in een aantal indicatoren die rechtstreeks of onrechtstreeks door de toeristische activiteit worden beïnvloed.

Uit de eerste voorlopige gegevens die werden ontvangen blijkt dat de toeristische activiteit in de voorbije maanden mei en juni ongeveer 4% hoger lag dan in dezelfde maanden van 1991. Juni

scoorde beter (+6%) dan mei (+2%).

De overnachtingen aan de Kust kenden een lichte daling met ongeveer 2%. Dit is te wijten aan een terugloop van de bezetting in de huurwoningen met ongeveer 4%. In de overige logiesvormen was er een status quo tot lichte stijging.

Behalve bij het postverkeer (-4,4%) waren er bij de andere beschouwde factoren enkel stijgingen te noteren. Deze toename was beperkt voor de gedeflateerde handelsomzet (+1,6%), het bezoek aan zwembaden (+3%), de patiëntenopname in de ziekenhuizen (+3,3%) en het bezoek aan musea (+3,9%). De groei was meer uitgesproken voor het waterverbruik (+7,2%), de huisvuilverwerking (+12,6%), het aantal inlichtingen verstrekt door de diensten voor toerisme (+13,8%) en het aantal treinreizigers (+18,7%).

Voor verschillende andere posten uit de WES-index zijn op dit ogenblik nog geen gegevens beschikbaar. Het vermelde resultaat (+4%) moet dan ook als voorlopig worden beschouwd.

Distributiepark Zeebrugge

In de binnenhaven van Zeebrugge worden de werken gestart voor de oprichting van een Distributiepark. Het Distributiepark zal gelegen zijn in de nabijheid van de nieuwe Cast-terminal.

Het Park zal 80 ha groot zijn en alle activiteiten omvatten die voor de fysieke distributie nodig zijn inzake goederenbehandeling, agentschappen, expeditie, landinwaarts transport, technische werkplaatsen, maar ook distributieactiviteiten in eigenlijke zin, zoals inpakking, herconditionering, kwaliteitscontrole, labeling, douanefaciliteiten, opslagruimte. Zowel baan- als spoorwegaansluiting is verzekerd. In de toekomst voorziet men ook een aanlegkade.

Het Park wordt uitgevoerd en uitgerust door de privé-maatschappij Distribution Park Zeebrugge nv. De gronden worden voor 50 jaar in concessie verleend, met mogelijkheid deze overeenkomst na 40 jaar te verlengen. Er kan ook een ernstige optie genomen worden op bijkomende gronden, dit in functie van de gerealiseerde oppervlakte.

De nodige gronden voor het Park zijn reeds opgevoerd en het rangeerterrein is operationeel, terwijl tegen oktober 1992 de wegen en de aansluitingen voor water, gas en elektriciteit gerealiseerd moeten zijn.

De Westhoek meer dan ooit een aantrekkelijke investeringsplaats

De ontvangststructuur voor bedrijven die door de GOM-West-Vlaanderen in de Westhoek werd opgebouwd, is afgevoerd.

Twee bedrijvencentra te Ieper en te Veurne verwelkomen startende bedrijven en bezorgen hen een interessante steun onder de vorm van sekretariaats-service, managementbegeleiding en het ter beschikking stellen van gemeenschappelijke ruimten zoals vergaderzalen, kantoorruimten van circa 30 m² en produktieruimten van ongeveer 100 m².

Drie doorgangsgebouwen te Diksmuide, Ieper en Poperinge stellen op tijdelijke basis moderne en polyvalente bedrijfsruimten ter beschikking.

Graag bezorgt de GOM-West-Vlaanderen dokumentatie en meer informatie.

Kontakteer: GOM-West-Vlaanderen, Afdeling Bedrijfsontwikkeling, Baron Ruzettelaan 33, 8310 Assebroek/Brugge, tel. 050/35.81.31, fax 050/36.31.86.

Derde doorgangsgebouwencomplex in de Westhoek te Diksmuide

In samenwerking met het Stadsbestuur van Diksmuide nam de GOM-West-Vlaanderen het initiatief een doorgangsgebouwencomplex op te richten op het industrieterrein te Diksmuide. Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) kende een belangrijke steun toe aan het project. Het project werd officieel ingehuldigd door Prof. Dr. O. Vanneste, Gouverneur van West-Vlaanderen op dinsdag 2 juli 1992.

Het doorgangsgebouwencomplex te Diksmuide betekent een derde realisatie van de GOM-West-Vlaanderen in de Westhoek na de projecten te Ieper en Poperinge. Telkens worden bedrijfsmodules van circa 500 m² produktieruimte en ongeveer 100 m² kantoorruimte te huur aangeboden. Deze modules kunnen ook worden samengevoegd tot grotere entiteiten.

De realisatie van dit project betekent een belangrijke aanvulling van de infrastructuur die een goede economische ontplooiing van Diksmuide verder mogelijk moet maken.

Expansieve bedrijven uit de Westhoek zelf, alsook kandidaat-investeerders van buiten de Westhoek die een nieuw project wensen uit te werken en de realisatie van een eigen vestiging daarvoor nog even wensen uit te stellen, zullen in de doorgangsgebouwen tijdelijk een onderkomen kunnen vinden.

Ook jonge, startende ondernemingen, die na een startperiode in een bedrijvencentrum nog nood hebben aan een periode van kapitaalopbouw, kunnen in het doorgangsgebouwencomplex terecht.

Het beschikken over huurbare moderne bedrijfsruimten zorgt er bijgevolg voor dat bedrijven een bijkomende faciliteit ter beschikking hebben om zich in de eigen streek verder te kunnen ontwikkelen of dat voor nieuwe projecten Diksmuide als startplaats wordt gekozen.

Geïnteresseerden voor het doorgangsgebouwencomplex kunnen voor bijkomende inlichtingen terecht bij de heer J. Callens, Hoofd Afdeling Bedrijfsontwikkeling, Baron Ruzettelaan 33, 8310 Assebroek/Brugge, tel. 050/35.81.31, fax 050/36.31.86.

POLYVALENTE bedrijfs- en kantoorruimten te huur Diksmuide - Ieper - Poperinge - Veurne

optimaal gelegen bedrijfsvriendelijk milieu

voor meer inlichtingen,
kонтakteer :

GOM
WEST-VLAANDEREN

Baron Ruzettelaan 33,
8310 Assebroek-Brugge
tel. 050 / 35 81 31
fax 050 / 36 31 86

Bekaert Textiles 100 jaar

De firma Bekaert Textiles uit Waregem werd in 1892 gesticht als een kleine textielonderneming door Ivo Bekaert uit Vichte; in 1992 produceert de groep in negen vestigingen meer dan 100.000 lopende meter woningtextiel per dag. De tewerkstelling bedraagt 1.800 personen. De omzet bedraagt ruim 5 miljard fr.

Bekaert Textiles beschikt in België over vijf werkmaatschappijen verspreid over acht vestigingen: Bekaert Mattress Ticking (matrastijk), Cyr Cambier (tuinmeubelstoffen), Plush (zitmeubeldecoratie), Saint-Hubert (raamdecoratie) en Bekaert Wandtextiel (wanddecoratie). In Australië is er nog een productie-eenheid van matrastijk en meubelstoffen. In North Carolina heeft Bekaert Textiles een distributiecentrum; men hoopt ook daar een weverij te kunnen starten voor Europese en later ook Amerikaanse matrasstoffen.

ze jaren stamt de idee van één productie per fabriek/werkmaatschappij, een standaardisatie van de produkten en een integratie met klanten en leveranciers.

In 1970 werd de firma overgenomen door de Amerikaanse groep W.R. Grace & Co, een multinational met hoofdzakelijk activiteiten in de chemische sektor. Toen Grace zichzelf verder wilde toespitsen op chemische activiteiten, ging Bekaert Textiles op 1 januari 1992 over naar de Nederlandse groep Gamma Holding. Daar vervoegde het overigens het twee jaar eerder overgenomen bedrijf De Witte Lietaer uit Marke.

Het bedrijf is, zoals aangeduid, een geïntegreerd bedrijf met een eigen garenpeductie (spinnen van korte vezels en extruderen van polypropyleen) het verven en bomen van garens, het weven (jacquard, armuur en fluweel) en het veredelen (appreteren en opmaken).

In de loop der jaren werd door de groep een gamma produkten vervaar-

De omzet van 5,5 miljard fr. voor de Groep wordt voor 3 miljard gerealiseerd in de matrasstoffen (3 vestigingen en 1.005 tewerkgestelden), voor 1 miljard in de gordijnstoffen, meubelstoffen en wandtextiel (3 vestigingen, 244 tewerkgestelden), voor 1 miljard fr. in de tuinmeubel- en de kledingstoffen (2 vestigingen en 360 personen) en voor 0,5 miljard fr. in Australië (matras- en meubelstoffen - 1 vestiging en 101 personen). Het Bekaert Textiles Hoofdkwartier telt zelf 44 personen.

Spoorfaciliteiten in het havengebied te Zeebrugge

Direkt na het verlot wordt te Zeebrugge gestart met diverse openbare werken in de achterhaven. Deze werken komen in hoofdzaak ten laste van de NMBS.

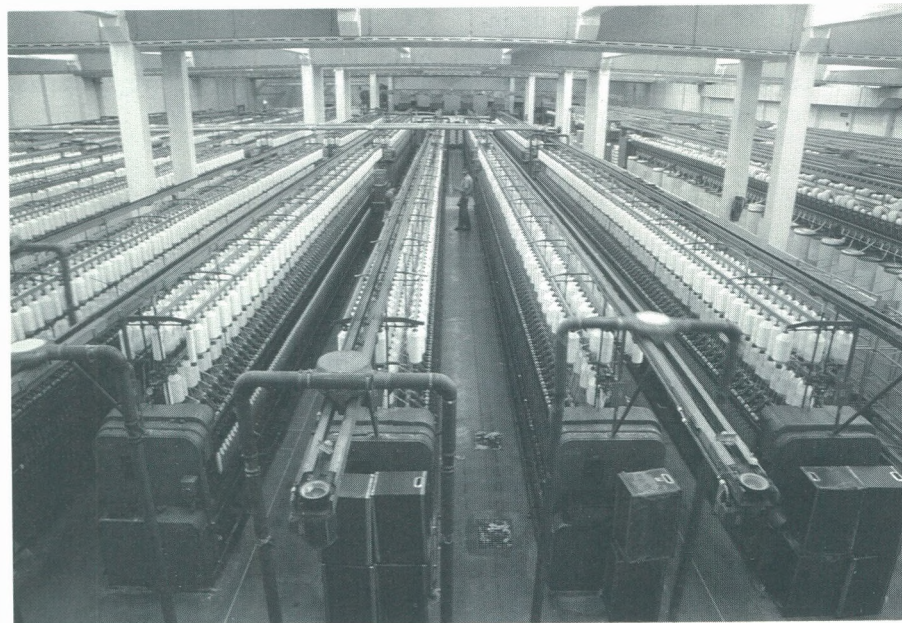
Een eerste vraag was de herinrichting van de vroegere stortplaats voor de stenen ten behoeve van de havenwerken. Deze stortplaats wordt voor tweederde omgevormd tot een los- en laadplaats voor goederenvervoer. De heraanleg, die ook een heroriëntatie voorziet van de sporenbundel, wordt onmiddellijk gestart. Het oostelijk gelegen derde dat de grens vormt tussen Zeebrugge en Heist, krijgt diverse functies. Zo is daar de pipeline ingegraven van Statoil; naast deze pipeline komt er een verhoogde geluidswerende berm en de rest van het terrein wordt ook tot een geluidswerende groenzone omgevormd.

Belangrijk is dat de nieuwe sporen aansluiten op het industriespoor en niet meer op het hoofdspoor voor het reizigersvervoer. Dit industriespoor bedient ook de Cast-vestiging en later ook het te creëren Distributiecentrum in de achterhaven.

Ook de sporen rond het Noordelijk Insteekdok, die de verhoogde activiteiten van nu reeds drie fruitterminals moet opvangen, worden binnenkort gerealiseerd.

Tenslotte wordt de verbinding van de doorsteek onder de Koninklijke Baan, nodig voor de bediening van de Seaport-terminal aan de Westelijke havendam, voorbereid terwijl ook de aanleg van de bijkomende sporen tussen Zeebrugge en het binnenland ten laatste tot 1996 in onderzoek is.

De diverse spooraanpassingen en uitbreidingen maken deel uit van een reeds goedgekeurd Tienjarenplan van de NMBS ten belope van ruim 3 miljard fr.

Hbl. Kortrijk

Bekaert Textiles is een geïntegreerd textielbedrijf, gespecialiseerd in garengeweefde, jacquard-geweven decoratief woningtextiel. Per produkt beschikt de groep over een merchandising team ondergebracht in separate werkmaatschappijen die, buiten een verkooporganisatie, beschikken over een produktontwikkelingsdepartement en minstens een weverij.

Gestart met een textielloonwerkbetriebe, was er 20 jaar later reeds een mechanische weverij met 120 weefgetouwen. Nadat enkele kinderen hun kapitaal terugtrokken in de 20-er jaren, werd de firma in 1932 omgevormd tot een familiale naamloze vennootschap. Uit de-

digd zoals matrasstoffen, gordijnstoffen, meubelstoffen, wandtextiel en lamellenstoffen. Door overname van Plush en (het ook 100-jarige Cambier) werd een marktpositie verworven in fluwelen meubelstoffen, tuinmeubelstoffen en kledingstoffen.

Ook werden er diverse joint-ventures en delokalisaties doorgevoerd in Ierland, Zuid-Afrika, Groot-Brittannië en Australië, en in Vlaanderen; alleen Bekaert-Australië werd behouden. De minder goede ervaring met dergelijke joint-ventures doen Bekaert Textiles nu ook aarzelen om met soortgelijke formule de Oosteuropese landen te benaderen.

Omzet Sobry stijgt

De omzet van de firma B&P Sobry nv, gevestigd te Rumbeke en gespecialiseerd in het ophalen en het verwerken van industrieel afval, steeg van 146 miljoen fr. in 1990 tot 220 miljoen fr. in 1991.

Aanvankelijk startte Sobry in 1986 met een industriële reinigingsdienst; met zuig- en hogedrukwapens werden stoomketels, verbrandingsovens, bezinkputten en brandstoftanks van diverse bedrijven gereinigd. De laatste jaren evolueerde het bedrijf echter tot ophaler- en verwerker van industrieel afval; hiertoe behoren zowel het gewoon industrieel afval, de afvalolie als het giftige afval. Momenteel beslaat het industrieel reinigen nog maar twintig procent van Sobry's activiteiten.

Bij het opruimen van afvalolie of giftig afval haalt en vervoert Sobry enkel dit afval: de verwerking gebeurt door andere (voor afvalolie zijn dit de recyclage-ondernemingen). Tot nu toe is het Antwerpse Indaver de enige instelling die van overheidswege bevoegd is om giftig afval te verwerken. De firma heeft wel een vergunning voor het verwerken van Klasse I afval (het gewoon industrieel afval). Zo verwerkt het bedrijf anorganische en organische slib, zuren en logen, en behandelt het afvalwater. Vooral deze laatste bewerking vormt de hoofdactiviteit van Sobry. De firma beschikt ook over eigen zuiveringsinstallaties voor afval en slib.

Het bedrijf bevindt zich op een afgelegen lokatie in Rumbeke. Op het 7,5 hektare grote terrein staan opslagtanks, bezinkingsbekkens, chemische verwerkingsinstallaties en een chemisch testlabo. Ongeveer dertig procent van het Klasse I-afval wordt door de vrachtwagens van Sobry aangevoerd. Het overgrote deel wordt door gespecialiseerde transportfirma's aangebracht, op vaste uren. De stortplaats Inafzo in Ieper (een door de overheid erkende stortplaats voor klasse I-afval), de verbrandingsovens en de beek naast het terrein vormen de uiteindelijke bestemming van het 'gezuiverde' en ongevaarlijke afval. Lozing in de beek gebeurt onder streng toezicht van de specialisten van Aminal en de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM).

Het bedrijf voorziet ook nieuwe activiteiten voor de toekomst waaronder het behandelen van het afval afkomstig van de scheepvaart (Zeebrugge). Hiermee begeeft de firma zich vrijwel op onontgonnen gebied: alleen in de Ant-

werpse haven wordt scheepvaartafval behandeld en dan nog op beperkte schaal. Voor deze activiteit wil Sobry zelf 60 miljoen fr. in een terminal investeren.

De omzet van Sobry bedroeg voor 1991 220 miljoen fr. Voor dit jaar wordt een cijfer van 285 miljoen fr. verwacht. De behandeling van het gewoon industrieel afval beslaat 65% van de omzet, de transportactiviteiten 25% en het ophalen van giftig afval en afvalolie ieder 5%. Bij het bedrijf zijn 42 werknemers in dienst.

Goederentrafiek in haven van Zeebrugge stijgt

In de eerste zes maanden van dit jaar werd in de haven van Zeebrugge een goederentrafiek van 17,3 miljoen ton gerealiseerd. Dit is 13 procent meer dan in dezelfde periode van vorig jaar.

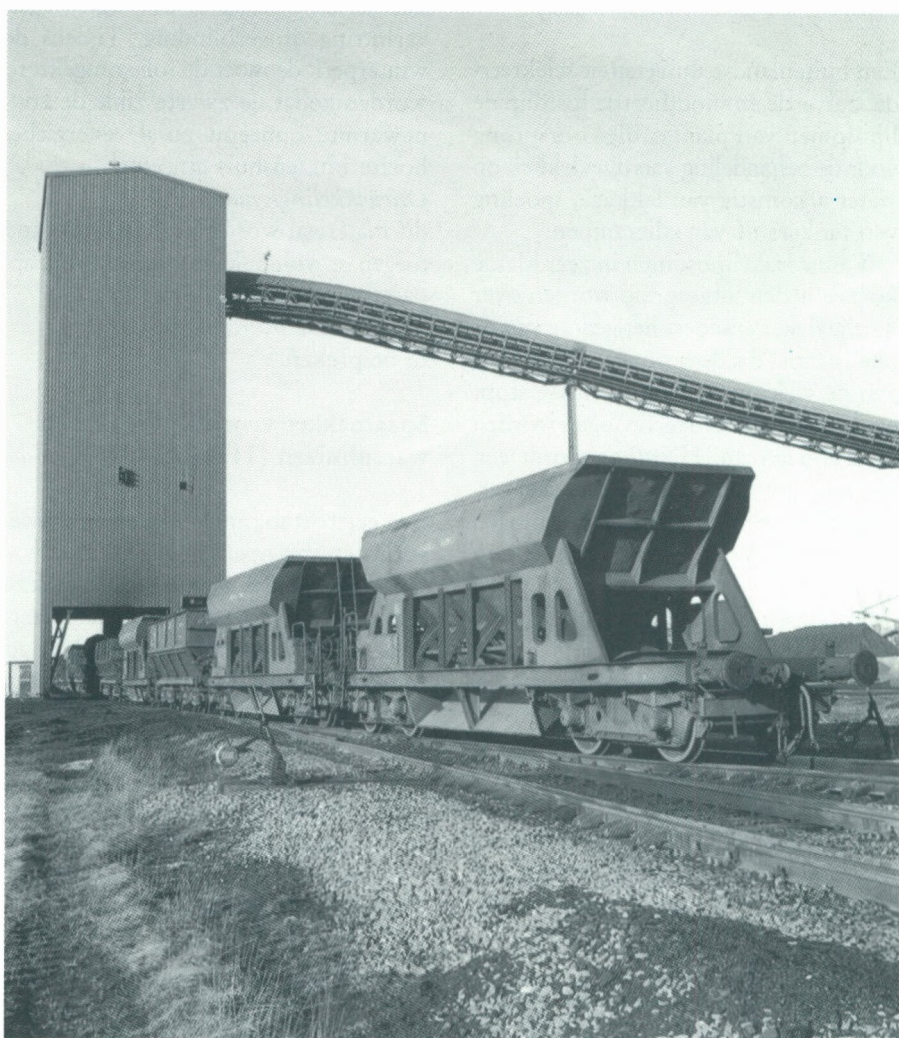
Hiervan verwerkte het ro/ro-verkeer 6 miljoen ton wat een stijging van 4% betekent; de Zeebrugse verbindingen met Felixstowe (+16%), Middlesbrough (+64%) en Hull (+3%) noteerden hier-

bij winst. De ro/ro-traffic op Dover daalde met 3%.

Het containertrafiek kende een sterke stijging van 60 procent, hoofdzakelijk door de ingebruikname van de nieuwe terminal van Cast begin dit jaar. Cast verscheepte 835.000 ton op de transatlantische routes, 300.000 ton naar Groot-Britannië, 70.000 ton naar Scandinavië en 19.000 ton naar de Rijnhavens.

Door het wegvallen van enkele verbindingen noteerde de terminal van OCZ een verlies van 21 procent.

Het vervoer van de stukgoederen nam toe met 47% (694.561 ton werden verscheept), de vloeibare produkten met 4% (2,5 miljoen ton), en de vaste bulk met 1,5% (4,6 miljoen ton).

TECHNOLOGIETRANSFER

Hierna volgen een aantal opportuniteiten die de TIV uit een internationaal aanbod weerhouden heeft en die potentieel interessant kunnen zijn voor Vlaamse bedrijven.

De TIV is de Gemeenschappelijke Technologische Innovatiecel van de Vlaamse GOM's.

Indien één of meerdere van deze voorstellen U interesseren, dan kan U vrijblijvend bijkomende informatie bekomen via de GOM-West-Vlaanderen, of rechtstreeks bij de TIV.

De GOM-West-Vlaanderen en de TIV zijn eveneens gaarne bereid meer inlichtingen te verschaffen over de hulp die geboden wordt voor het oplossen van uw concrete problemen inzake innovatie of technologie-overdracht.

Info:

GOM, E. De Backer, 050/35.81.31.

TIV, G. Lannoë, M. Verheyden,

J. Mélotte, 02/252.24.89.

Reiniging van zeewater na oliedekontaminatie (TT-1243-BT)

Een buitenlandse universiteit selecteerde, zuiverde en modifieerde fosfolipide liposomen van plantaardige oorsprong voor de behandeling van olieplekken op water afkomstig van lekkage, spoeling van tankers of van olierampen.

Wanneer de liposomen in zeer kleine hoeveelheden uitgespreid worden over de olieplek, verandert het gedrag van de olie zodanig dat de normale uitspreiding van de vlek over de oppervlakte stopt en de olielagen teruggedrongen worden in druppelvorm. Hierdoor wordt een visceuse geconcentreerde materie verkregen met een groot adhesievermogen aan onder meer papier, doeken en kunststof.

Dit maakt een eenvoudige kollektie van de olie mogelijk.

Bijkomend bevatten de liposoom fosfolipiden koolstof, stikstof en fosfor, stoffen die essentieel zijn voor de groei van de olieafbrekende mikro-organismen. Daarnaast kunnen de liposomen gemodificeerd worden met de noodzakelijke mineralen, voedingsstoffen en groeiregulators voor deze specifieke

mikro-organismen zodanig dat de mikrobiologische degradatie van de olie zowel op het water als op het strand kan ingezet en vervolgd worden. De liposomen zijn niet-giftig, biodegradeerbaar en zij kunnen voor lange tijd bewaard worden in droge vorm.

Ontwikkelingsgraad:

uitvoerige experimenten op laboschaal.

Voorgestelde overeenkomst:

licentie en samenwerking om te komen tot een commerciële productie.

Folie voor zonneblinden (TT-1239-MA)

Een nieuwe drielaagige A1/kunststof/A1-folie levert, als vervanging van traditionele zonneblindmaterialen, besparingen op in air conditioning- en verwarmingskosten.

De folie is geperforeerd, UV-bestendig, aan één zijde hoogglanzend en aan de andere zijde zwart.

In zomertijd reflecteert de glanzende zijde de zonnestraling en beschermt zodoende de woning of de wagen tegen verhitting of verblinding. Tijdens de winterperiode moet de folie omgekeerd worden zodat de zwarte zijde de zonnearmte opneemt en de energiebehoefte binnenshuis afneemt.

Ontwikkelingsgraad:

dit materiaal wordt reeds in Duitsland toegepast, vnl. in kantoorgebouwen, appartementen, bungalowen, enz...

Voorgestelde overeenkomst:

te bespreken.

Spaarpakket voor diepvriezers in warenhuizen (TF-91-25-WW)

Een eerste stap om de immense koudeverliezen van open diepvriezers in warenhuizen in te dijken, bestaat erin deze 's nachts af te dekken met gepatenteerde isolerende afdekplaten die echter zo gemaakt zijn dat zij niet helemaal tegen elkaar kunnen worden geschoven. Door deze constructie kan bij ontdooien de lichtere vochtige, warme lucht van de verdampers gemakkelijk doorheen de spleten uit de diepvrieskast ontsnappen, wat tot een wezenlijk mindere ontdooing van de goederen zelf leidt. Kon-

densatie en vorming van ijskegels treedt praktisch niet op tussen de afdekplaten.

Een tweede stap is de inbouw van een elektronische regeleenheid die maakt dat de kompressor 's nachts, als de diepvriezer afgedekt is, veel minder tijd in werking is. Hierdoor worden de goederen niet onnodig onderkoeld, maar blijft de luchttemperatuur in de diepvriezer konstant. Ingeval storing van de regeleenheid mocht optreden, blijft de normale werking van de diepvriezer verzekerd. De eventuele storing wordt ook visueel gemeld.

Voor diepvriezers die niet van het allernieuwste bouwjaar zijn, zijn volgende energiebesparingen vastgesteld: tot 20% bij gebruik van de isolerende afdekplaten; tot 45% bij supplementaire inbouw van de elektronische regeleenheid.

Dit betekent dat de investeringskosten in 2 jaar tijd worden teruggewonnen.

Toepassingen: industriële open koelmeubelen, zoals koelkasten, diepvriezers en koelrekken in grootwarenhuizen.

Ontwikkelingsgraad:

kommercieel beschikbaar.

Voorgestelde overeenkomst:

vertegenwoordiging voor België en Luxemburg.

Verbeterd proces voor oliedekontaminatie (TF-91-26-P)

Een gebreveteerde kompakte machine voor oliedekontaminatie verwijdert in het bijzonder ook sporenelementen van water en andere vluchtige verontreinigingen uit olie.

Na filtratie van vuilpartikeltjes en korrosieproducten volgt een droogproces om grote hoeveelheden vrij of geëmulsiëerd water in de olie te drogen tot een concentratie beneden 20 ppm. Het werkingsgebied is dus veel breder dan gebruikelijke centrifuge- of vacuumontwateringssystemen.

Het droogproces is gebaseerd op het opwarmen en vermengen van de olie met lucht of stikstof. De rol vervullend van draaggas, wordt de lucht of stikstof bevochtigd met water en andere vluch-

TECHNOLOGIETRANSFER

tige kontaminanten in de olie en dan continu afgezogen uit het systeem.

Deze droogmethode werkt zeer efficiënt en flexibel omdat de capaciteit van het draaggas van water exponentieel toeneemt met stijgende temperatuur. Zo blijft de machine compact en kan zij als losse eenheid ingeschakeld worden in bijna alle automatische smeersystemen met olieterugkeer om de olie continu te zuiveren en de waterconcentratie zonder probleem beneden 50 ppm te houden.

Ontwikkelingsgraad:

kommercieel beschikbaar in het buitenland.

Voorgestelde overeenkomst:

fabrikage- of distributielicentie.

Automatische administratie- en controlesysteem voor medicamenten (TF-91-28-ENG)

Bij de klassieke methodes voor het opvolgen, bijhouden en voorschrijven van medikatie is een zeer grote oplettendheid vereist. Fouten die kunnen gebeuren zijn het voorschrijven van verkeerde doseringen, verschillende medicamenten die niet samen gebruikt mogen worden, of een verkeerde identificatie van het medicijn.

Het hier voorgestelde systeem bestaat uit een persoonlijke databank die de patiëntgegevens en informatie over de vereiste medikatie bevat. Het systeem is beveiligd met paswoorden zodat enkel dokters de voorschriften kunnen invullen (of aanpassen).

Wanneer het verplegend personeel de medikatie gaat toedienen, worden er verschillende zaken gecontroleerd om vergissingen uit te sluiten. De patiënt moet geïdentificeerd worden, en er zal een verificatie van de te geven medicamenten opgesomd worden. Er wordt nagekeken of het juiste medicijn gebruikt wordt en de vereiste dosering op dat tijdstip wordt aangegeven. Er kan een gedrukte versie van de medische fiche gemaakt worden.

Dit systeem vereist niet veel interacties via een toetsenbord en het leidt het medisch personeel stapsgewijs door de te verrichten handelingen.

Invoer van gegevens gebeurt grotendeels met barkodelezers.

Toepassingen vindt men op alle verpleegafdelingen in ziekenhuizen, verpleeginstellingen en rustoorden.

Ontwikkelingsgraad:

prototype, een testperiode op een ziekenhuisafdeling is gepland.

Voorgestelde overeenkomst:

fabrikagelicentie

Er is uitgebreide informatie beschikbaar na ondertekening van een geheimhoudingsakkoord.

Recyclage-eenheid van produktieafval van luiers (TF-92-02-M)

Deze ervaren fabrikant van absorptiekatoenwol voor medisch en cosmetisch gebruik biedt machines aan, met volledige know-how-overdracht en opleiding van het personeel binnen het bedrijf. Het betreft gespecialiseerde machines die in de loop van de jaren continu geoptimaliseerd zijn door hun eigen R&D-afdeling.

Een nieuwe ontwikkeling betreft een recyclage-eenheid voor de opwaardering van produktieafval van luiers, sanitair verband en andere katoenprodukten tot hun oorspronkelijk materiaal, om als grondstof opnieuw in het begin van de produktielijn te verwerken.

Dit kan resulteren in een aanzienlijke besparing van katoen en pulp.

Ontwikkelingsgraad:

gekommercialiseerd

Voorgestelde overeenkomst:

turnkey project met know-how-overdracht.

Selectief oplossingsproces voor kunststofrecyclage (TT-1235-P)

De verschillende soorten kunststof in huishoudelijk afval zijn inkompatibel. Rechtstreekse recyclage hiervan geeft mengsels met povere fysische eigenschappen en weinig commerciële waarde, terwijl het mechanisch sorteren van recycleerbare kunststoffen wel mogelijk, maar duur is.

Een recent gebreveteerd selectief oplossingsproces maakt het mogelijk om met één enkel of een minimum aan-

tal solventen bij verschillende temperaturen de zes polymeren waaruit huishoudelijk (verpakkings)afval doorgaans bestaat te scheiden. Verontreinigingen worden door filtratie van de complexe oplossing gescheiden. De verschillende polymeren alzo bekomen, zijn, na eventuele toevoeging van additieven voor verbetering van de slagvastheid, dus als grondstof voor structurele en duurzame toepassingen bruikbaar.

Variaties van het proces zijn toepasbaar op meer gespecialiseerde afvalstromen zoals meerlagige folies, kabelafval en kunststof uit auto's.

Ontwikkelingsgraad:

een pilootinstallatie met een capaciteit van 50 kg/uur zal in 1992 operationeel zijn.

Voorgestelde overeenkomst: licentie.

Modifikatie van oppervlakte-eigenschappen; termisch spuiten (TT-1242-P)

De aanbieder is een vermaard studie-, onderzoeks- en testlabo, gespecialiseerd in de modifikatie van de oppervlakte-eigenschappen voor de industriële toepassingen, anti-korrosie, anti-slijtage, oppervlaktestructuurwijziging, supergeleidende keramische coatings, hechtingslagen voor protesen, zeer selectief gelokaliseerde coatings.

Meer dan een gemiddeld universitair labo heeft de aanbieder een bekendheid verworven in zekere industrietakken waar het nauw mee samenwerkt: vliegtuig-, defensie-, automobiel-, textiel-, computersektor, machinebouw, bv. coatings van onderdelen voor weefgetouwen en andere snelle machines, coatings van extruders, coatings van magneetkoppen voor magneetbandenheden van mainframes, hoge temperatuurscoatings.

Verder wordt op het labo ook beroep gedaan voor zeer speciale toepassingen, b.v. hechting van protesen, gemaskeerde coatings.

Ontwikkelingsgraad:

de meest gerealiseerde toepassingen berusten op geavanceerde termische spuit- en vormtechnieken: LAPS (Low

TECHNOLOGIETRANSFER

Atmospheric Plasma Spraying) VPS, Vacuum Plasma Spraying), HVOF (High Velocity Oxy-Fuel).

Voorgestelde overeenkomst: know-how-overdracht; contract research.

Chirurgische boormachine (TT-1241-M)

Het betreft hier een handzame boormachine die bedoeld is voor medische ingrepen en beenderchirurgie.

Daar in het handvat een oplaadbare batterij past, kan men zonder hinder van voedingsdraden opereren.

Een opgeladen batterij maakt het mogelijk om twintig tot dertig minuten te werken. De krachtige DC motor is gekoppeld aan een mechanische reductie, zodanig dat het toerental tussen de 300 en 400 toeren per minuut ligt.

De draairichting kan vrij gekozen worden. Een ingebouwde rem zal de as onmiddellijk doen stoppen als men de drukknop loslaat.

De volledige boormachine kan bij een temperatuur van 137 graden Celcius gesteriliseerd worden.

Ontwikkelingsgraad: commercieel beschikbaar in het buitenland.

Voorgestelde overeenkomst: distributie.

Verbeterde zink-nikkel oxide batterij (TF-92-01-C)

Een Amerikaans laboratorium ontwikkelde een nieuw elektrolyet waardoor de levensduur van de zink-nikkel oxide heroplaadbare batterijen aanzienlijk kan verlengd worden. Deze vernieuwing maakt dat de zink-nikkel oxide cel commerciële marktkansen heeft.

Proeven toonden aan dat de batterij nu 500 volledige oplaadcyclussen (na volledige ontlading) aankan met slechts een capaciteitsverlies van 30% waar vroeger reeds na 100 oplaadcycli de batterij onherroepelijk beschadigd was.

Het nieuw ontwikkelde elektrolyet belet de vezelachtige afzetting (dendrites) aan de elektrode bij opladen waardoor de levensduur van de oplaadbare batterij aanzienlijk verlengd wordt.

De zink-nikkel batterij is milieuvriendelijker dan de nikkel cadmium batterij, heeft een hoge bedrijfspanning 1,65 volt, kleine zelfontlading <0,8%/dag en is onderhoudsvrij. Deze batterijen kunnen gebruikt worden in elektrische voertuigen, gereedschappen, speelgoed, draagbare telefoons, computers, e.d..

Ontwikkelingsgraad: uitvoerige proefneming op laboratorium schaal.

Voorgestelde overeenkomst: productie licentie.

Arrondissement Oostende: behoefte aan impulsen op het infrastructurale vlak

De laagste tewerkstelling na 1974 (jaar van aanvang van een recessie) werd in Vlaanderen en in België als geheel geregistreerd in 1983.

Tussen juni 1974 en juni 1983 was er, volgens de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, in Vlaanderen een daling van 3,4% en in het Rijk van 6,5%.

Dit ongunstig verloop was het gevolg van een markante desindustrialisering in elk van de provincies en ook van een sterke daling in de bouwnijverheid.

In de industrie verminderde het aantal werknemers in het Rijk met circa 338.000 eenheden of 29%. In Vlaanderen was dit 24%. In de bouwnijverheid was er nog expansie tot omstreeks 1978, maar de terugval nadien was groot. De periode 1974-83 gaf een daling van 24% in Vlaanderen en van 31% in het Rijk.

Fel kontrasterend met voorgaande evolutie, was de groei in de tertiaire sector, met 20% voor Vlaanderen en 14% voor het Rijk.

Na 1983 is het totale aantal werknemers in alle Vlaamse provincies gestegen; in Wallonië was dit pas na 1986.

De GOM-West-Vlaanderen wijst er op dat de verbeterde conjunctuur in West-Vlaanderen een opgaande trend van de tewerkstelling in de industrie heeft meegebracht. Dit was ook nog, maar wel in mindere mate het geval in Vlaams-Brabant. Rekening houdend met wijzigingen in de waarnemingsfeer van de RSZ, noteerde West-Vlaanderen

west - vlaamse elektriciteitsmaatschappij

intercommunale vereniging

Hoogstraat 37 - 8000 Brugge

tel. 050 / 33 79 51

**wij zorgen voor energie, verwarming en
ontspanning,
ook op de meest landelijke gebieden.**

ELEKTRICITEIT - AARDGAS - KABELTELEVISIE

in de periode 1983-90 een aangroei in de industrie van 6.000 personen of 6%; in Vlaams-Brabant bedroeg de winst 2.200 werknemers of 4%. In overig Vlaanderen was er een verlies van 13.000 personen of 4%. In het Rijk was het verlies 7%.

De expansie in de tertiaire sektor liep door. Sinds 1981 is het echter opnieuw de marktsektor en niet meer de kollektieve sektor die de grootste aanbrenner is van groei in de tertiaire sektor.

De verzwakking van de conjunktuur in 1990 heeft zich vertaald in een algemene daling van de tewerkstelling in de industrie.

De thans beschikbare gegevens van de RSZ, die slechts de periode tot 30 juni 1991 beslaan, verstrekken geen volledig beeld van de gevolgen van de conjunktuurinzinking op de werkgelegenheid, maar zijn wel indicatief.

Tussen juni 1990 en juni 1991 steeg het totale aantal werknemers in België nog slechts met 8.163 eenheden of 0,3%. Tijdens de jaren 1987-88-90 was dit gemiddeld 2% per jaar. De toename was tussen juni 1990 en juni 1991 nog relatief groot in Limburg (+1,3%) en Vlaams-Brabant (+1,1%). Onder de Vlaamse provincies scoorde West-Vlaanderen (+0,2%) het slechtst.

Met uitzondering van de provincie Luxemburg was er in de industrie overal een daling. De terugloop was het geringst in Antwerpen (-0,6%) en Oost-Vlaanderen (-0,7%). West-Vlaanderen (-1,3%) en Limburg (-1,4%) situeerden zich op het niveau van Vlaanderen (-1,3%). Vlaams-Brabant (-4,1%) scoorde slecht.

De groei in de tertiaire sektor viel sterk terug. Vlaanderen bereikte nog slechts een aangroei van 1,4%. Tijdens de beide voorgaande jaren was dit telkens 3 à 4%. Tussen juni 1990 en juni 1991 was de aanwinst in Vlaanderen het grootst in Limburg (+2,3%) en het geringst in West-Vlaanderen (+0,7%).

De GOM-West-Vlaanderen wijst op het blijvende kenmerk van sterke conjunkturgevoeligheid van de werkgelegenheid in deze provincie. In de Kustzone leidt de toeristische sektor tot een sterke seizoenmatigheid in de tewerkstelling.

Verontrustend binnen West-Vlaanderen en geheel Vlaanderen is het verloop in het arrondissement Oostende. Diverse sociaal-ekonomische indicatoren wijzen op een ononderbroken afglijden in relatieve welvaartspositie en op een toenemende kwetsbaarheid. Ook de

tewerkstellingscijfers onderstrepen dit. In de periode 1974-83 was de terugval dubbel zo groot als in West-Vlaanderen en in Vlaanderen.

Na 1983 bleef de herneming zeer bescheiden in het arrondissement Oostende. Voor de gehele periode 1974-91 haalt het arrondissement Oostende amper een aangroei van een 600 personen of 2% tegenover gemiddeld 12% in Vlaanderen en 13% in West-Vlaanderen.

In de overige Westvlaamse arrondissementen was dit ten minste 9% (arrondissement Kortrijk), gaande tot meer dan 30% (arrondissementen Diksmuide, Tielt en Veurne).

De GOM-West-Vlaanderen wil dan ook ondersteunende maatregelen op diverse vlakken voor de regio Oostende, voor wie de opening van de kanaaltunnel negatieve effecten zal hebben. De noodzakelijke impulsen mogen niet beperkt blijven tot het bedrijfsleven zelf, maar moeten expliciet worden gericht op een aantal structurele elementen van de basisinfrastructuur, zowel op het vlak van de zeehaven, de luchthaven als van de wegen.

Een beslissing op korte termijn dringt zich onder meer op tot financiering — zo mogelijk met steun van de Europese Gemeenschap — van de wegverbinding Kennedy-rondpunt-De Bolle, in relatie met de renovatie van de haven en voor de toeristische ontwikkeling.

Het 'Memoriaal Prins Karel' opengesteld

Op 7 juli jongstleden werd te Oostende-Raversijde het Memoriaal Prins Karel officieel voor het publiek opengesteld.

Dit is meteen een tweede element van het toekomstig toeristisch recreatiepark, waarvan reeds het verbindingspark tussen de Nieuwpoortse steenweg en het prinselijk domein toegankelijk werd gemaakt (zie West-Vlaanderen Werkt, 5/1991, blz. 242).

Het Memoriaal Prins Karel omvat, naast een parkgedeelte, drie gebouwen waarvan er nu reeds twee toegankelijk zijn, met name de Vlaamse zaal en het Paviljoen van de Prins. De Villa Goffinet komt eerst volgend jaar klaar.

De *Vlaamse zaal* herbergt een didactisch-biografische tentoonstelling van het leven van Prins Karel met foto's, documenten, kunstvoorwerpen, persoonlijke herinneringen en schilderijen van zijn hand.

Het *Paviljoen van de Prins* is de mandenvlechterswoning uit 1865, die door de prins als woning werd gebruikt. Het interieur met zijn smalle gangen, de lage plafonds en het opvallende kleurgebruik zijn een evokatie van de levensstijl van de Prins.

De inrichting van het Memoriaal is een realisatie van het Provinciebestuur van West-Vlaanderen dat overigens instaat voor de inrichting en de uitbating van het ganse Toeristisch Recreatiepark Raversijde.

Het Memoriaal is alle dagen toegankelijk voor de prijs van 50 fr. Het natuurgebied is vrij toegankelijk en het Atlantikwall-gedeelte wordt eerst volgend jaar — afzonderlijk te bezoeken — opengesteld voor bezoekers. Automobilisten wordt aangeraden te parkeren op de Nieuwpoortsesteenweg (iets voorbij het vliegveld) om zich te voet door het natuurpark naar het Memoriaal te begeven.

European Fish Centre

In de achterhaven van Zeebrugge wordt voortgewerkt aan de bouw van de nieuwe vismijn, het 'European Fish Centre'.

De kade is al afgewerkt, wel is men nog bezig met de infrastructuurwerken op de kade, namelijk de water- en elektriciteitsvoorzieningen voor de schepen. Deze werken zullen klaar zijn tegen oktober 1992. Vanaf die datum is er voor de schepen in hun thuishaven op elk ogenblik walstroom en water voorhanden.

De installatie van de bovenbouw van de vismijn is eveneens gestart. De centrale vismijn zal uiteindelijk een lengte van 300 m en een totale oppervlakte van 13.000 m² hebben. In het eerste deel van de vismijn zal de vis gesorteerd en in koelruimten worden opgeslagen. In het tweede deel zal de vis worden uitgesteld en geveild. De veilingzaal en het administratief gebouw palen aan de vismijn. Hierachter worden dan nog eens 21 kleine en 30 grote visateliers gebouwd, die in onmiddellijke verbinding met de vismijn staan.

Naar verwachting wordt de nieuwe vismijn dit jaar nog operationeel.

Derde P & O-superveer voor lijn Zeebrugge-Dover

In juni werd de 'European Highway', de derde nieuwe supervrachtveer van de rederij P&O-European Ferries, op de lijn Zeebrugge-Dover ingezet. Deze nieuwe superferry heeft net als zijn twee zusterschepen, de 'European Seaway' en de 'European Pathway' een lengte van 180 m en een capaciteit van honderdtwintig 15 m-vrachtwagens. Deze nieuwe veren onderscheiden zich vooral door hun luxueus interieur. Elk schip kost circa 3 miljard fr.

Op de route Calais-Dover werd, eveneens in juni, de 'Pride of Kent' ingezet. Het schip werd voor 6 maanden op een Italiaanse scheepswerf aangepast en opgeknapt voor een kostprijs van 1,2 miljard fr. (Hierbij werd een 31 m lang middenstuk tussengevoegd.) Met de 'Pride of Kent' levert de P&O nu twintig afvaarten per dag vanuit Calais in beide richtingen. Het schip kan tot 1.825 passagiers en 460 personenwagens vervoeren.

AGENDA

*Zitdagen handelsattachés 1992**Nationale handelsattachés*

Land	Attaché	Standplaats	Datum	Kamer van
Indonesië	P. Vaernewijck	Jakarta	21.09.92	Roeselare
Argentinië	P. Morisse	Buenos Aires	23.09.92	Kortrijk
Taiwan	Mignot	Taipei	22.09.92	Roeselare
Kameroen	J. Deschacht	Jaoende	30.09.92	Kortrijk
Frankrijk	M. Mehuys	Rijsel	01.10.92	Brugge
	C. Chantraine	Nantes		
	J. Bury	Straatsburg		
	A. Leonard	Lyon		
	F. Maurissen	Parijs		
Japan	Y. Kamatani	Tokio	05.10.92	Roeselare
	T. Oda	Osaka		
Duitsland	M. Walravens	Hamburg	09.10.92	Ieper
	G. De Ruyter	München		
	E. Mahieu	Stuttgart		
	J. Elsen	Frankfurt		
Indië	B.G. Hebbalkar	Bombay	15.10.92	Roeselare
	P. Struyvelt	New Delhi		
Korea	B. de Guchteneere	Seoel	16.11.92	Roeselare
Griekenland	W. Van de Velde	Athene	18.11.92	Kortrijk
Tsjechoslowakije	K. Haverbeke	Praag	23.11.92	Brugge
Verenigde Staten	G. Meerbergen	New York	27.11.92	Roeselare
	P. Everarts de Velp	Washington		
	L. Kerkhof	Los Angeles		
Verenigde Arabische Emiraten	R. De Becker	Abu Dhabi	08.12.92	Kortrijk
Senegal	F. Delbart	Dakar	14.12.92	Kortrijk
Nederland	W. Bongaerts	Den Haag	15.12.92	Oostende
	S. D'Haene	Den Haag		
Colombia	P. Boucke	Bogota	18.12.92	Kortrijk

Vlaamse economische vertegenwoordigers

Thailand	D. Van den Berghe	Bangkok	22.09.92	Kortrijk
Spanje	J. Philippen	Barcelona	06.10.92	Brugge
Verenigd Koninkrijk	V. Decavel	Londen	04.11.92	Oostende
Italië	C. Cop	Milaan	19.11.92	Roeselare
Duitsland	G. Scharpé	Berlijn	22.12.92	Ieper
	J. Van de Vondel	Stuttgart	22.12.92	Ieper

Bedrijven die exportproblemen in deze landen hebben of die er contacten wensen te leggen, doen er goed aan zo spoedig mogelijk een afspraak vast te leggen, opdat de attachés zo mogelijk nog vóór hun terugkeer het gesprek kunnen voorbereiden. Deze afspraak dient aangevraagd te worden bij het provinciaal kantoor van de VDBH, Vlaamse Dienst voor de Buitenlandse Handel, Baron Ruzettelaan 33, 8310 Brugge, tel. 050/35.81.40 - fax 050/35.87.57.

AGENDA

FAB. Forum for Applied Biotechnology, Brugge, 24 en 25 september 1992. *Info:* Ph. Tavernier, GOM-West-Vlaanderen, 050/35.81.31.

Toegepaste Biotechnologie, ook voor KMO's. Infonamiddag, 16 oktober 1992. *Info:* Ph. Tavernier, GOM-West-Vlaanderen, 050/35.81.31.

Bedrijvenkontaktdagen voor ondernemers uit de Westhoek en Frans-Vlaanderen. Westhoek Expo, Ieper, 3 en 4 november 1992. *Info:* 057/21.91.90.

Debelux. Presentatie van voedings- en genotsmiddelen door Duitse bedrijven, Brussel, 3 november 1992. *Info:* 02/218.50.40.

Midex. Beurs voor meubilair en toebehoren met groepsstand voorzien door VDBH, Engeland, van 24 tot 27 januari 1993. *Info:* 02/504.87.11.

Sea Side Show '93. Nationale vakbeurs, Media Center Oostende, van 10 tot 18 januari 1993. *Info:* 059/55.66.11.

Tecnik' Hotel '93. Internationale vakbeurs, Media Center Oostende, van 7 tot 11 februari 1993. *Info:* 059/55.66.11.

Bedrijvenkontaktdagen voor het Noorden van West-Vlaanderen. Media Center Oostende, 15 en 16 maart 1993. *Info:* 059/55.66.11.

Bureautica en het gebruik van de Personal Computer. Zaterdagkursussen, VDAB, Brugge, najaar 1992 en voorjaar 1993. *Info:* 050/44.04.61.

Textirama. Internationale vakbeurs, Gent, Flanders Expo, van 30 januari tot 2 februari 1993. *Info:* 091/23.59.11.

Training Course for lead assessors of quality management systems. Centrum voor Kwaliteitszorg, Kortrijk, van 23 november tot 27 november 1992. *Info:* 056/20.36.23.

Taalkursussen. Vormingsinstituut voor KMO, Kortrijk, september en oktober 1992. *Info:* 056/20.30.96.

Nelca terug winstgevend

Het tuftingbedrijf Nelca, gevestigd te Lendeledede, boekte in 1991 een winst van 16 miljoen fr. tegenover een verlies van 104 miljoen fr. in 1990. Ook de winstcijfers van het eerste kwartaal van 1992 (10 miljoen fr.) bevestigden deze positieve koers.

Nelca, producent van tapijten, behoorde vroeger tot de groep Neiryndk Industries. Nadat het bedrijf een dieptepunt bereikte in 1989 en 1990, werd het in 1991 overgenomen door familie Dejaeghere van het bedrijf Dejaeghere Spinning Mills te Sint-Eloois-Vijve. Deze firma, producent van garens zoals halfkam- en strijkgarens, bedrukte en verblazen garens voor de tapijtindustrie, levert eveneens aan Nelca.

Dit jaar werd er bij Nelca voor 400 miljoen fr. geïnvesteerd in waterzuivering, een nieuwe drukstraat en bijkomende vernieuwingen in het machinepark. Eind augustus wordt de nieuwe drukstraat voor het bedrukken van tapijt in gebruik genomen. Bedrukt tapijt is een groeiende sector die reeds 30% van de Europese markt in tapijten beslaat. Op jaarbasis moet de drukstraat uiteindelijk 14 miljoen m² vast tapijt produceren, een cijfer dat op drie jaar tijd opgevoerd zal worden tot 20 miljoen. Op jaarbasis produceert Nelca 10 miljard m² tapijt.

Er ontbreken echter nog twee bewerkingen om een volledige integratie van spin- en weefactiviteiten bij de firma's Dejaeghere en Nelca te verwezenlijken: de extrusie van polyamide en een spinnerij voor halfkamgarens op écrubasis. Binnen de sector van het vast tapijt zijn het tot nu toe enkel Balta en Beaulieu die technisch in staat zijn polyamide te extruderen voor eigen gebruik. Dejaeghere zou graag volgend jaar deze bewerking in eigen bedrijf willen toepassen.

Bij Nelca werken momenteel 207 arbeiders en 55 bedienden. De nieuwe drukstraat zal werk verschaffen aan 40 man bijkomend personeel.

Waterrecreatie op de Yzer

In het ontwikkelingsproject 'IJzer/Yser - wisselstroom voor een streek' is één van de zeven snel te realiseren structurele projecten de uitbouw van de IJzer voor een degelijke waterrecreatie.

De initiatiefnemers zorgen er in eerste instantie voor de recreatie te water en aan de stroom, voor zeer diverse groe-

Vakbeursprogramma van de Vlaamse GOM's.

De Vlaamse GOM's voorzien de organisatie van een groepsstand voor KMO's op de volgende internationale vakbeurzen:

Naam en plaats	Data	Onderwerp
Sial te Parijs	25-29/10/92	voeding
Electronica te München	10-14/11/92	electronica
Salon de l'Emballage te Parijs	12-18/11/92	verpakking
Tema te Kopenhagen	10-14/1/93	voeding
Bouwbeurs te Utrecht	8-13/2/93	bouwmaterialen
Domotechnica te Düsseldorf	16-19/2/93	toelevering
Interpack te Düsseldorf	6-12/5/93	verpakking en interieur
Interzum te Köln	14-18/5/93	meubel toebehoren
Ipex te Birmingham	7- 9/9/93	drukkerijenbehoeften

Deze lijst is niet limitatief.

De groepsstand van de Vlaamse GOM's bestaat uit volledig uitgeruste stands, heeft als voornaamste voordeel dat heel wat organisatieproblemen in verband met de deelname aan de vakbeurs door de GOM's worden behartigd zodat de deelnemers zich maximaal kunnen concentreren op hun commerciële opdracht.

Verdere informatie: GOM-West-Vlaanderen, Afdeling Bedrijfsontwikkeling. Tel. 050/35.81.31.

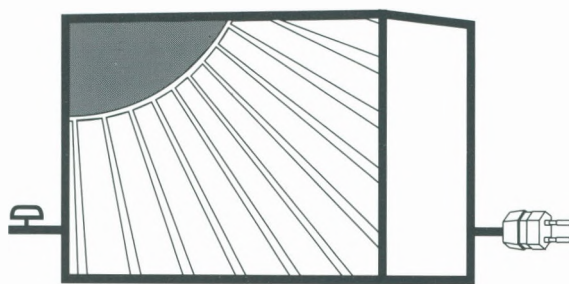

INTERNATIONAL BIO-SYNTHETICS

INDUSTRIËLE ENZYMEN
voor de wasmiddelenindustrie,
de zetmeelindustrie en de
textielverwerkende nijverheid

Komvest 43, 8000 Brugge (België)
Tel. 050/44.91.11 - Telefax 050/33.68.49

ENERGIEKE DIENSTVERLENING
GASELWEST

*Altijd de zon in huis, want wij leveren u
aardgas, elektriciteit en televisiesignalen.*

Rijselsestraat 57
8500 KORTRIJK
Tel. 056/36 92 11

pen te promoten. Waar er moeilijkheden ontstaan wordt gezocht, samen met het provinciebestuur van West-Vlaanderen, naar de nodige korrigerende maatregelen.

Dankzij die promotie is er een toenemend aantal vissers, surfers, kajakkers, kanovaarders en gemotorizeerde pleziervaartuigen te registreren. Daar biedt de waterdriehoek Nieuwpoort-Veurne-Diksmuide, gelegen in het vlakke poldergebied, een 55 km lang circuit dat landschappelijk en cultuurhistorisch interessant is en dat slechts een gering aantal hindernissen telt. Sinds 1989 worden de bestaande bruggen en sluizen op zonen feestdagen speciaal opengesteld in de zomermaanden, terwijl er op de IJzer diverse infrastrukturele voorzieningen worden aangebracht — dikwijls met EFRO-steun — ten behoeve van de toervaart en voor de kajakkers. Tevens ontstond er een kajak-verhuursysteem (met retour) en enkele toeristische rondvaarten met grotere schepen.

Daarnaast werd de waterrecreatie voor de vissers aangemoedigd.

De omvang en de diversiteit van de waterrecreatie legde meteen de kiem voor enkele spanningen tussen de diverse vormen onderling en in de relatie waterrecreatie-natuurbehoud.

Daarom werd, op initiatief van het provinciebestuur en van de vereniging Samenlevingsopbouw Westhoek, een permanent overlegplatform opgestart waar de diverse betrokkenen zesmaandelijks kunnen samenkomen om de problemen te bespreken.

De provincie wil op korte termijn komen tot een zonering voor bepaalde recreatievormen, zonering die zowel op periodes (bijvoorbeeld broeiperiodes) kan slaan, als op ruimtelijke zones (voor specifieke watersporten).

Verder zullen de rekreanten beter geïnformeerd en gesensibiliseerd moeten worden over reglementen en natuurvraagstukken. Ook de toeristische diensten en VVV's zullen daarbij ingeschakeld worden.

Tenslotte moet er een overleg volgen met de diverse overheden die kunnen en moeten instaan voor de betere toepassing van het scheepvaartreglement.

OP DE LEESTAFEL

Handelsvertegenwoordigers - Basisprincipes en nieuwe tendensen, 36 blz., Fiduciaire Uitgeverij, Brussel, 1992, 480 fr.

Het statuut van de handelsvertegenwoordiger in dienstverband is een zeer speciaal statuut, dat in 1978 opnieuw geregeld werd bij de Wet op de arbeids-overeenkomsten.

Het voorliggend werk handelt over de juiste definitie van de handelsvertegenwoordigers, over de specifieke bezoldigingswijze al dan niet met commissie-loon, over enkele andere vergoedingen en bedingen, en over de voordelen in natura. Voor de aspecten van de arbeidsovereenkomst dient men wel het werk 'Arbeidsovereenkomsten' te raadplegen.

Johan Termote en andere, Tussen Land en Zee. Het duingebied van Nieuwpoort tot De Panne, 264 blz. met 100 kleur en 150 zwart-wit illustraties, 1992, 2.450 fr., Lannoo, Tielt.

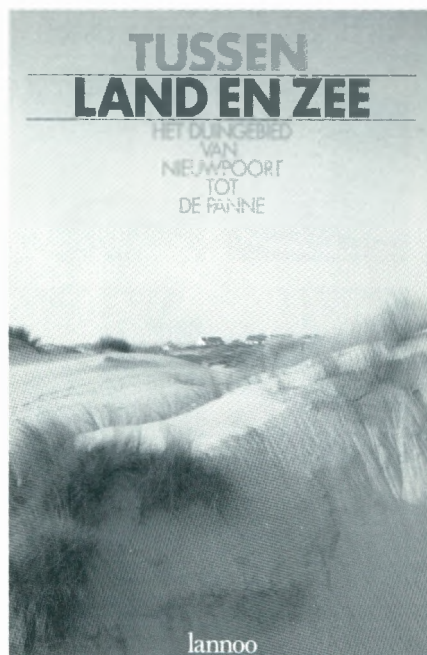
Een duingebied is een zeer complex gebied, waarin zowel de natuur als de mens actief zijn. Steeds meer en meer komen zeer diverse wetenschappers en beleidsmensen de duinen en hun evolutie van dichtbij bestuderen en beschermen. 'Tussen Land en Zee' is een zeer geslaagde poging om in één boek deze uiteenlopende benaderingswijzen samen te brengen met het oog op een syntese.

Het geheel is opgebouwd rond drie thema's: het landschap, de mens en de natuur. De acht hoofdstukken zijn telkens door een deskundige geschreven.

Hoofdstuk 1 handelt over het ontstaan en de evolutie van het betrokken duinlandschap; hoofdstuk 2 geeft de bewoningsgeschiedenis tot aan de Franse Revolutie en hoofdstuk 3 volgt deze evolutie tot op heden. Het ontstaan en de ontwikkeling van de badplaatsen wordt in hoofdstuk 4 beschreven. De hoofdstukken 5 en 6 zijn gewijd aan de vegetatie en de landschapontwikkeling, gevolgd door de fauna en de flora. De schilderkunst aan de Westkust is terug te vinden in hoofdstuk 7, terwijl in hoofdstuk 8, als epiloog, wordt gezocht

naar een ekologisch gefundeerd beleid voor de Westkust.

Het geheel is uitstekend geïllustreerd, maar de inhoud van wat soms een 'Kijkboek' heet, is degelijk en gefundeerd uitgewerkt.

Studiekomitee voor de Geschiedenis van de Militaire Marine in België, De Zeemacht - Van de Admiraliteit van Vlaanderen tot de Belgische Zeemacht, 272 blz. met 40 kleur en meer dan 200 zwart-wit illustraties, 1992, 1980 fr., Lannoo Tielt.

De Belgische Zeemacht heeft op heden een eigen standaardwerk, waar gegadigden en belangstellenden deze een beetje miskende eenheid van het Belgische leger leren ontdekken en waarderen.

Dat België — lang voordat het België was — een embryo bezat van een militaire eenheid op zee, komt reeds in het eerste hoofdstuk tot uiting.

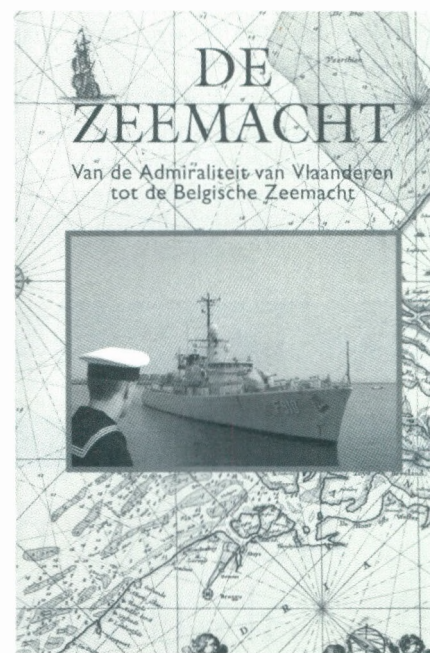
Vanaf de Romeinse tijd tot aan de onafhankelijkheid waren er nu eens minder, dan weer meer, georganiseerde 'oorlogschepen', in dienst van steeds andere meesters, op de Noordzee te vinden.

De hoofdstukken 2 tot en met 6 geven daarna een duidelijk inzicht over de nieuwste vormen waarin onze marine bestond of (juist bij de wereldoorlogen

I en II) niet bestond. Telkens opnieuw werd zij heropgericht en wist zij haar militair nut en noodzaak te bewijzen.

Bij de officiële voorstelling van het boek stelden de medewerkers, bij monde van Vice-Admiraal E. Poulet overigens zeer duidelijk dat de marine, indien zij opnieuw zou moeten worden opgestart, een zeer dure en moeilijke gelegenheid is. Beter is het, en de geschiedenis leert het nogmaals, het voortbestaan en de goede werking van de marine te blijven verzekeren.

Voor de liefhebbers van grafische en fotografische documenten is het werk een ware informatiebron en een unieke verzameling.

De Motiveringsplicht van bestuurs-handelingen, J. Van de Lanotte en E. Cereixe, 45 blz., Die Keure, Brugge, 350 fr.

Sinds 1 januari 1992 is de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen en het Dekreet van 23 oktober 1991 betreffende de openbaarheid van bestuursdocumenten van kracht geworden.

Deze wetgeving heeft vóórdragende gevolgen, zodat het voor alle overheidsdiensten en alle betrokken personen van groot belang is de juiste draagwijdte van de wet te leren kennen.

OP DE LEESTAFEL

Stadsplattegrond Brugge, 5de druk, Falkplan-Suurland, 150 fr.

Het Falkplan voor Brugge werd aangepast aan de nieuwe verkeerssituatie in de stad. Het Centrumplan is terzake zeer duidelijk, behoudens enkele eenrichtingsstraten die iets klaarder mochten worden aangeduid.

Bij de herwerking werd duidelijk de nadruk gelegd op de Brugse binnenstad: de situatie te Zeebrugge wordt echter minder goed opgevolgd.

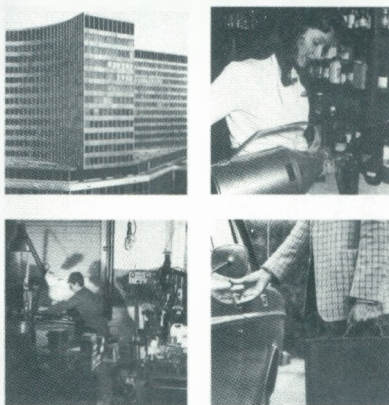
Wellicht kan in een volgende editie het straatnamenregister naar de voorkant komen.

Arbeidsovereenkomsten, tweede uitgave, 46 blz., Fiduciaire Uitgeverij, Brussel, 1992, 470 fr.

Opgevat als een praktische handleiding bij de tewerkstelling van arbeiders, bedienden, handelsvertegenwoordigers, vervangende arbeidskrachten en studenten, geeft het werk duidelijke aanwijzin-

gen omtrent de wettelijke vereisten van de kontrakten. Het betreft zowel de vormvereisten als de inhoudelijke vereisten, voorzien in de desbetreffende wetgeving. Het werk sluit af met enkele modelkontrakten.

arbeidsovereenkomsten

tweede uitgave

FIDUCIAIRE UITGEVERIJ

NAAMELZE VENNOOTSCHAP
Boeggelstein 16 1000 BRUSSEL

Het gebruik van de holding, ook voor uw K.M.O., 52 bladzijden, Fiduciaire uitgeverij nv, Brussel, 750 fr.

Het doel van deze nieuwe uitgave is aan te tonen wat een holding inhoudt en wat zij zo al kan bieden bij de organisatie of de reorganisatie van een kleine of een grote onderneming.

Dit boek richt zich tot een breed publiek. Daarom werden de technische uiteenzettingen vermeden, en werd absolute voorrang gegeven aan praktische informatie.

Het boek bespreekt ondermeer de basisbegrippen: de juridische vennootschapsvormen die men kan gebruiken; het praktisch gebruik en de voordelen van de holdingvennootschap (financieel en beleidsinstrument, fiscale en successierechterlijke voordelen; ...) en de buitenlandse holdingvennootschappen.

K B - B E D R I J V E N S E R V I C E

Waarom naar uw bankkantoor gaan als u uw bank op kantoor hebt ?

De Kredietbank heeft voor u en uw bedrijf KB-TELEPACK ontworpen. Een totaalservice voor elektronisch bankieren.

KB-TELEPACK biedt u :

- KB-SOFT, het softwarepakket waarmee u uw betalingsverkeer volledig automatiseert.
- TELE-KB, waarmee u uw verrichtingen snel en veilig overseint, uw rekeninginformatie op elk moment kunt opvragen en de financiële markten op de voet kunt volgen.

Loop dus vlug even langs bij uw bankkantoor, als u uw bank op kantoor wilt.

Beter met de bank van hier.

FAB 1992

Het Forum for Applied Biotechnology (FAB), een initiatief van de fakulteit Landbouwwetenschappen van de RUG en van de GOM-West-Vlaanderen, gaat door te Brugge in het Provinciaal Hof op 24 en 25 september 1992. Hiermee is het Forum aan zijn zesde editie toe.

Met het Forum beogen de initiatiefnemers een konfrontatie van de researchwereld met de industrie en de dienstensektor: de wetenschappers krijgen de kans om de evoluties en mogelijkheden van het biotechnologisch onderzoek bekend te maken aan de KMO's, en deze eveneens te toetsen aan hun reële onderzoeksnoden.

Vanuit deze optiek wordt het FAB georiënteerd naar biotechnologische onderzoeksresultaten met potentiële industriële toepassingen; papers en posters worden op basis van produkten en processen met een kommercializeerbaar potentieel geselecteerd.

Tijdens de academische zitting (op de eerste dag) wordt de klemtoon gelegd op de evoluties in het domein van de milieubiotechnologie en de mariene biotechnologie en op de financiële middelen die ter beschikking staan voor biotechbedrijven. Op de tweede dag van het Forum worden tien parallelle sessies georganiseerd waarbij diverse toepassingsdomeinen van de biotechnologie aan bod komen. Nieuw voor deze editie zijn de sessies over mariene biotechnologie, dierlijke celbiotechnologie en mikrobiële cel- en gentechnologie.

In het kader van de Milieubiotechnologie als centraal thema, wordt op donderdagmorgen tevens een workshop georganiseerd rond modellering, monitoring en controle van aërobe waterzuiveringsprocessen.

Annex aan het FAB, organiseert de GOM-West-Vlaanderen in samenwerking met de universiteit Gent, op vrijdagmiddag 16 oktober 1992 een rondetafelgesprek met als thema 'Toegepaste Biotechnologie, ook voor KMO's'. Op deze infodag speciaal voor de KMO, zal een toelichting worden verstrekt omtrent de evoluties in de biotechnologie waarbij de klemtoon wordt gelegd op praktische toepassingen voor KMO's en de verhoogde toegevoegde waarde voor het bedrijf. Onderwerpen die zullen aan bod komen zijn de voedingstechnologie, de dierlijke productie, de plantaardige productie en de milieutechnologie.

Naast de organisatie van het Forum, stimuleert de GOM-West-Vlaanderen

Patrick Vanherpe & Partners pvba

v.h. Paul Houdmont
Verzekeringsmakelaars

In dienst van U die zekerheid wenst op een vlak waar de techniciteit en complexiteit met de dag groter worden. Mede door onze onafhankelijke positie kunnen wij steeds de voor U voordeligste voorwaarden selecteren. Alle verzekeringen met afzonderlijke dienst industriële risico's. Raadpleeg ons ook voor vrijblijvend advies inzake hypothecaire leningen.

Pres. Rooseveltplein 2, bus 2
8500 Kortrijk, tel. (056) 22 08 72

industriepark van nationaal belang met doorgangshallen

rechtstreeks aangesloten op de A 19 en het
Franse autowegennet via de A 25

Info industriegrond
Stad Poperinge
Tel. 057/33.40.81
Fax 057/33.75.81

W.I.E.R.
Tel. 050/35.64.31
Fax 050/35.68.49

Info doorgangshallen
Stad Poperinge
Tel. 057/33.40.81
Fax 057/33.75.81

G.O.M. West-Vlaanderen
Tel. 050/35.81.31
Fax 050/36.31.86

de Biotechnologie als wetenschap en als toepassingsgebied in het bedrijfsleven, met verscheidene andere initiatieven;

In 1987 verscheen het 'Biotechnologisch Repertorium voor Vlaanderen', waarin een gedetailleerd overzicht wordt gegeven van het biotechnologisch research- en industrieel potentieel in Vlaanderen. Een ander initiatief, gemeenschappelijk aan de vijf GOM's, is de oprichting van de Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen (TIV), waar de bedrijven terecht kunnen voor de realisatie van innovatieprojecten.

Info: De heer Ph. Tavernier, Administratief Centrum FAB, p/a GOM-West-Vlaanderen, Baron Ruzettelaan 33, 8310 Assebroek/Brugge, tel. 050/35.81.31.

Het kusttoerisme handhaafde zich in juli op een hoog niveau

Volgens de eerste gegevens die het WES ontving, is de toeristische activiteit aan de Belgische Kust in juli 1992 enigszins teruggelopen in vergelijking met dezelfde maand van het jaar voordien. De daling bedroeg 1,4%. Rekening houdend met het feit dat juli 1991 een absolute topmaand was, kunnen we konkluderen dat de toeristische activiteit aan de Kust zich op een hoog niveau handhaafde.

De overnachtingen bleven kwasi op hetzelfde peil als het jaar voordien (+0,5%). Alleen in de sektor van het sociaal toerisme was er een daling met on-

geveer 6%. Het aantal overnachtingen bleef omzeggens stabiel bij de verhuur van vakantiewoningen en in de kampeersektor. De activiteit in de hoteleer nam toe met ongeveer 5%.

Met uitzondering van het bezoek aan zwembaden (-13,2%) en het postverkeer (-9,3%) vertonen de overige indicatoren slechts kleine schommelingen in positieve of negatieve zin. De resultaten zijn als volgt: NMBS-reizigerstrafiek -2,4%, bezineverkoop +3%, omzet handel -3%, museumbezoek -3,3%, huisvuilverwerking -0,2%, waterverbruik +0,7%, aantal opgenomen patiënten van buiten het eigen arrondissement in de kustziekenhuizen -0,9% en het aantal verstrekte inlichtingen door de VVV-kantoren +1,4%.

Zoals steeds wijzen wij op het voorlopig karakter van het juli-resultaat omdat voor een aantal posten nog geen gegevens bekend zijn.

Veiligheid en gezondheid in de textiel

Op 23 juni jongstleden ging te Oostrozebeke een symposium door over veiligheid en gezondheid in de textielnijverheid. Dit symposium werd georganiseerd door het Textielpatroonsverbond van het Kortrijkse, met medewerking van Orotex. Het symposium en de opendeur in het bedrijf kaderden in het Europees Jaar van de Veiligheid en Gezondheid 1992-1993.

De heer A. Neiryck, voorzitter van

het Textielpatroonsverbond wees erop hoe de textielnijverheid een lage frequentiegraad arbeidsongevallen heeft (68,42 per 1 miljoen uren blootstelling aan risico) en 2,02 dagen werkonbekwaamheid op 1.000 uren blootstelling. Daarbij is belangrijk te weten dat 89% van de ondernemingen, KMO-ondernemingen zijn, wat erop wijst dat kleinere bedrijven niet noodzakelijk onveilige bedrijven zouden zijn.

Na een inleidend overzicht over de akties die door het Belgisch Komitee worden gestimuleerd, bracht Prof. J. Van de Kerckhove een wetenschappelijk betoog over de evolutie in het denken inzake veiligheid. Er wordt momenteel gestreefd naar een geïntegreerd veiligheidsbeleid in de bedrijven, naar analogie met het geïntegreerd kwaliteitsbeleid.

De heer E. Vandenbussche, Diensthoofd Veiligheid van de Demo-group lichtte de vorige stellingen toe vanuit de praktijk.

Mevrouw M. Smet, Minister van Werkstelling en Arbeid plaatste het probleem van de veiligheid in het bedrijf in het geheel van de (ook internationale) aandacht voor de bedrijfsorganisatie, de bedrijfskultuur en de zorg voor het milieu.

Milieuproblemen?

- Vergunningsaanvragen
- Wetgeving
- Integratie van milieuzorg
- Steunmaatregelen voor onderzoek of voor milieu-investeringen

Voor advies, informatie of begeleiding bij de dossiersamenstelling, contacteer:

Milieucel van de GOM-West-Vlaanderen

Baron Ruzettelaan 33
8310 Assebroek-Brugge
Tel. 050/35.81.31
Fax 050/36.31.86

Publikaties Wer/Wes/Gom - West-Vlaanderen

Tijdschrift 'West-Vlaanderen Werkt'

Abonnement 1992: 395 fr. (BTW en port inbegrepen).

Buitenland: 570 fr. (port en kosten inbegrepen).

Steunende leden ontvangen het tijdschrift en de andere publikaties van het jaar.

België 1992: 840 fr. (BTW inbegrepen).

Buitenland: 1.200 fr. (port en kosten inbegrepen).

Uitgaven Wer en Gom - West-Vlaanderen

O. Vanneste & G. Declercq, Kust en Hinterland, 1955.*

O. Vanneste & G. Declercq, Le Littoral et son Hinterland, 1955.*

G. Declercq & O. Vanneste, Structurele

Werkloosheid in West-Vlaanderen, 1957.*

West-Vlaanderens economische groei, 1965, 172 blz.*

Adresboek van de Westvlaamse Industrie, 1978.*

Repertorium Toeleveranciers Kunststoffen en Rubber, 1991, 1.000 fr.

Repertorium Toeleveranciers Metaalsektor, 1990, 1.000 fr.

Repertorium Toeleveranciers Elektrotechniek, 1987, 750 fr.

Biotechnologisch Repertorium voor Vlaanderen, 1987, 400 fr.

Reeks Wes (BTW en port inbegrepen)

1 G. Declercq & O. Vanneste, Het Arrondissement Ieper, 1958, 207 blz.*

2 O. Vanneste & P. Hovart, De Belgische Zeevisserij, 1959, 358 blz.*

3 O. Vanneste & P. Hovart, La pêche Maritime Belge, 1959, 358 pp.*

4 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Brugge, 1961, 463 blz.*

5 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Oostende, 1962, 444 blz., 297 fr.

6 O. Vanneste & J. Theys, Menen, 1962, 256 blz.*

7 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Roeselare, 1963, 336 blz.*

8 J. Theys o.l.v. O. Vanneste, Westvlaamse grensarbeiders in Noord-Frankrijk, 1964, 144 blz., 184 fr.

9 J. Theys s.l.d. O. Vanneste, Les Frontaliers de la Flandre Occidentale dans le Nord de la France, 1964, 144 pp., 184 fr.

10 O. Vanneste & J. Theys, Veurne, 1964, 189 blz.*

11 M. Zwaenepoel & N. Vanhove, De landbouw in West-Vlaanderen, 1965, 352 blz.*

12 O. Vanneste, Het groeipoolconcept en de regionaal-economische politiek, 1967, 376 blz., 297 fr.

13 O. Vanneste & J. Theys, Het Arrondissement Tielt, 1968, 410 blz., 297 fr.

14 J. Theys, Een analyse van de Westvlaamse grensarbeid in Noord-Frankrijk, 1969, 248 blz., 297 fr.

15 M. Zwaenepoel, Vrije Tijd, 1969, 332 blz.*

16 N. Vanhove, Het vakantiepatroon en de toeristische bestedingen van de Belgische bevolking, 1969, 264 blz., 297 fr.

17 N. Vanhove, Structure des vacances et dépenses touristiques de la population belge, 1969, 264 pp., 297 fr.

18 J.M.I. Demeyere, Demografische facetstudies, 1969, 144 blz., 184 fr.

19 R. Branson, J. Theys, H. Van Reybrouck, o.l.v. N. Vanhove, Tertiaire sektor en verzorgende centra van West-Vlaanderen, 1971, 356 blz., 350 fr.

20 J. Hemschoote, Luchtverontreiniging in West-Vlaanderen, 1972, 209 blz., 290 fr.

21 N. Vanhove, Het Belgisch Kusttoerisme - Vandaag en Morgen, 1973, 520 blz., 509 fr.*

22 L. Schepens, Van Vlaskutser tot Franschman, 1973, 294 blz., 403 fr.

23 De Westvlaamse gemeenten in de Volkstelling 1970, 1974, 128 blz., 216 fr.

24 Symarindus. De energiefunctie van de Belgische Kust en de maritieme industrialisering, 1977, 448 blz., 682 fr.

25 P. van Outryve d'Ydewalle, Verzamelde toespraken, 1980, 816 blz., 910 fr.

26 West-Vlaanderen in kaart, 1981, 220 blz., 445 fr.

27 E. Omeij, De Zeevisserij, 1981, 256 blz., 500 fr.

28 Land- en tuinbouw in West-Vlaanderen, 1982, 400 blz., 774 fr.

29 E. Omeij, Kwalitatieve discrepanties in de arbeidsallokatie, 1985, 424 blz., 819 fr.

30 O. Vanneste, Verzamelde toespraken, 1980-1989, 1990, 520 blz., 1.060 fr.

31 N. Vanhove, J. Theys, West-Vlaanderen 2000 - Een strategie voor economische ontwikkeling, 1990, 468 blz., 1.020 fr.

Reeks facetten van West-Vlaanderen (BTW en port inbegrepen)

1 R. Simoen & O. Vanneste, De uitbouw van de haven van Zeebrugge, 1972, 48 blz.*

2 C. Vermeersch, Het recreatief buitenverblijf, 1973, 100 blz., 124 fr.

3 S. Beernaert, De Waterverontreiniging in het IJzerbekken, 1973, 124 blz., 158 fr.

4 Distributiebedrijven en handelscentra in West-Vlaanderen, 1974, 68 blz., 92 fr.

5 S. Beernaert, De waterverontreiniging van de binnenwaters van Midden- en Oostkust, 1974, 105 blz., 151 fr.

6 N. Vanhove, Vakantiespreiding, 1975, 56 blz., 103 fr.

7 S. Beernaert, De waterverontreiniging in het hydrografisch bekken van de Leie en de Schelde, 1975, 88 blz., 151 fr.

8 De Haven van Brugge-Zeebrugge na de chunnel, 1975, 80 blz., 151 fr.

9 P. Boerjan, De toeristische statistiek in België, 1976, 84 blz., 151 fr.

10 S. Beernaert e.a., Waterbeleid in West-Vlaanderen, 1976, 64 blz., 124 fr.

11 J. Theys, Evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen, 1977, 104 blz., 177 fr.

12 S. Beernaert, De algemene waterbevoorrading van West-Vlaanderen, 1978, 40 blz., 82 fr.

13 Prognose van de bevolking en actieve bevolking in West-Vlaanderen, 1978, 48 blz., 105 fr.

14 P. Boerjan, De ontwikkeling van het vakantiegedrag van de Belgische bevolking, 1978, 124 blz., 255 fr.

15 Prognose van het aantal gezinnen en raming van de huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1979, 60 blz., 129 fr.

16 Terreinbehoeften voor Tewerkstelling, Toerisme en Rekreatie in West-Vlaanderen, 1979, 80 blz., 166 fr.

17 Milieuzorg in West-Vlaanderen, 1979, 76 blz., 159 fr.

18 Infrastrukturele behoeften, 1979, 80 blz., 166 fr.

19 Struktuuranalyse van de textielnijverheid in West-Vlaanderen, 1980, 140 blz., 285 fr.

20 Zeebrugge en de maritimisering van zijn achterland, 1981, 120 blz., 248 fr.

21 Struktuuranalyse van de metaalnijverheid in West-Vlaanderen, 1982, 156 blz., 314 fr.

22 Struktuuranalyse van de voedingsnijverheid in West-Vlaanderen, 1983, 120 blz., 248 fr.

23 Onderzoek naar de mogelijkheden tot inbreiding in vijf Westvlaamse gemeenten, 1983, 104 blz., 211 fr.

24 Vakantie van de Belgen in 1982, 1984, 192 blz., 381 fr.

25 Financiële analyse van de Westvlaamse industriële ondernemingen, 1984, 56 blz., 124 fr.

26 Studie ter voorbereiding van een geïntegreerde actie voor de Westhoek, 1986, 116 blz., 280 fr.

27 Marktstrategie voor de Britse toeristische markt, 1986, 176 blz., 600 fr.

28 Huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1985-95, 1987, 76 blz., 175 fr.

29 Het kanaal Zeebrugge-Merendree, Sociaal-economische verantwoording en milieueffektenrapportering, 1987, 112 blz., 250 fr.

30 Masterplan ter renovatie van de haven van Oostende, 1988, 36 blz., 95 fr.

31 Een vernieuwd toeristisch aanbodbeleid voor West-Vlaanderen, 1988, 32 blz., 85 fr.

32 Ready for the tunnel, 1988, 36 blz., 154 fr.

33 Hoevetoerisme in de Westhoek, 1989, 88 blz., 226 fr.

34 Telekommunikatie morgen - Telematicadiensten en ISDN-netwerk, 1990, 28 blz., 95 fr.

35 Strategisch marketingplan voor het toerisme te Knokke-Heist, een toeristisch beleidsaktieplan, 1991, 32 blz., 95 fr.

36 Het vakantie- en korte-vakantiegedrag van de Belgen in de periode 1982-88, 1991, 44 blz., 136 fr.

Rapporten Toeristisch Onderzoek (TO)

Abonnement TO 1991: 2.000 fr. (BTW en port inbegrepen).

128 Prijsniveau en evolutie aan de Belgische Kust en het Westvlaams Achterland, 1991, 7 blz.

129 Reisgedrag van de Belgen, 1988
deel I: Globale beschouwingen en
Karacteristieken

deel II: De vakanties in 1988

130 Reisgedrag van de Belgen, 1988

deel III: De Korte Vakanties in 1988

deel IV: De Daguitstappen in 1988

131 Toeristische index WES.
Kust en Achterland, 1991, 10 blz.

* Uitgeput

ZEEBRUGGE, een nieuwe haven voor Europa

**Havenbestuur Brugge-Zeebrugge (M.B.Z. NV)
Louis Coiseaukaai 2
8000 BRUGGE**

**Tel. 050/44.42.11
Fax 050/44.42.24
Tlx. 81.201**